ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
ТОМ 69 ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ 1975
ANNUAIRE DE L'UNIVERSITÉ DE SOFIA
TOME 69 FACULTÉ D'HISTOIRE 1975

ПРОУЧВАНИЯ ВЪРХУ ГРЪЦКИТЕ ИЗВОРИ ЗА ДРЕВНА ТРАКИЯ. IV. ТЕОПОМП: „ГРЪЦКА ИСТОРИЯ“ И „ИСТОРИЯ НА ФИЛИП [II МАКЕДОНСКИ]“

АЛЕКСАНДЪР ФОЛ

ÉTUDES DES SOURCES ÉCRITES GRECQUES SUR LA THRACE ANTIQUE. IV. THÉOPOMPE: „HISTOIRE DE LA GRÈCE“ ET „HISTOIRE DE PHILIPPE [II DE MACÉDOINE]“

ALEXANDRE FOL

СОФИЯ — 1980

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

КИРИЛИЦА

1. *Георгиев*: ТЕ: Вл. Георгиев. Траките и техният език. С., 1977.
2. *Данов*: ДТ: Хр. Данов. Древна Тракия. Изследвания върху историята на българските земи, Северна Добруджа, Източна и Егейска Тракия от края на IX до края на III в. пр. н. е. С., 1969.
3. *Извори*: Г. Кацаров — Д. Дечев и др. Извори за старата история и география на Тракия и Македония. С., 1949.
4. *Фол* ПИТ: Ал. Фол. Политическа история на траките от края на бронзовата епоха до края на V в. пр. н. е. С., 1972.
5. *Фол* ТБ: Ал. Фол. Тракия и Балканите през ранноелинистическата епоха. С., 1974.

ЛАТИНИЦА

6. *Detschew*: D. Detschew. Die thrakischen Sprachreste. Wien, 1976².
7. *FGrHist*: F. Jacoby. Die Fragmente der Griechischen Historiker. I. Berlin, 1923; I 2, Teil B, 1 Lief., I 2 BG (Kommentar). Berlin, 1927.

СПИСЪК НА АНТИЧНИТЕ АВТОРИ

1. *Aeschylus*, Pers. (Wilamowitz-Möllendorf).
2. *Aeschinus*. II (Martin-Budé)
3. *Apollonius Rhod.* (Merkel)
4. *Appianus*, BC (Viereck-Roos-Mendelssohn)
5. [*Ps.*] *Aristoteles*, De mirab. auscult. (Appelt)
6. *Arrianus*, Bith., Peripl. (Roos)
7. *Athenaeus* (Kaibel)
8. *Conon* (Jacoby)
9. *Demosthenes*, VIII (Croiset), XXIII (Weil)
10. *Dio Cassius* (Dindorf-Melber)
11. *Diodorus* (Vogel)
12. *Frontinus* (Gundermann)
13. *Harpocration* (Dindorf)
14. *Hecataeus* (Jacoby)
15. *Hellanicus* (Jacoby)
16. *Herodotus* (Stein-Hude; Feix)

17. *Homerus*, Ilias; Odyssea (Ameis-Hentze)
18. *Jordanes*, Getica (Mommsen)
19. *Isocrates*, VII (Croiset)
20. *Iustinus* (Rühl)
21. *Pausanias* (Jones)
22. *Plinius* (Mayhoff)
23. *Plutarchus*, Vitae paral.; De cur. (Ziegler)
24. *Polyaenus* (Wölfflin-Melber)
25. *Polybius* (Büttner—Wobst)
26. *Pomponius Mela* (Frick)
27. *Ptolemaeus* (Müller)
28. [*Ps.*] *Skylax* (Müller)
29. [*Ps.*] *Skymnos* (Müller)
30. *Sophocles*, Fragm. (Nauck²)
31. *Stephanus Byzantinus* (Meineke)
32. *Strabo* (Meineke)
33. *Suidas* (Bernhardy)
34. *Theophrastus*, Hist. plant. (Wimmer)
35. *Thucydides* (Hude; Romilly)
36. *Tit.-Livius* (Müller)
37. *Xenophon*, Anabasis (Vollbrecht); Hellenica (Marchant)

* * *

1. *Schol. ad Dem. et Aesch.* (Orat. Att. II. Müller)
2. *Schol. ad Thuc.* (Hude)

Най-общо се знае, че Теопомп е автор с висока стойност за изследванията върху историята на Тракия и на траките през IV в. пр. н. е. Тази оценка принадлежи на Хр. Данов.[1] Запазените фрагменти от Теопомп обаче не са проучвани—значението на някои от тях е отбелязано мимоходом,[2] а шест са изцяло или частично преведени.[3]

В чуждестранната литература Теопомповите фрагменти за Тракия и за траките също не са обстойно анализирани.[4] Те са накратко коментирани в текст-критичното издание на Ф. Якоби, който възстановява интегралния текст на всичко запазено от Теопомп.[5]

Броят на фрагментите, включени в изследването, не е голям — 56.

15 (1 1). Фрагментът е от осма книга на „Гръцка история", започната преди 350 г. пр. н. е. Споменаването на селището без съмнение стои в пасаж, посветен на кампанията на Деркилид в Троада от 399/388 г. пр. н. е. (*Фол* ТБ, 130—131).

Изворът на Теопомп тук е Ксенофонт, който подробно описва местността и водените с траките сражения при южния бряг на Понта в *Anab.* VI 2, 17; 3, 1—9; 3, 16—17; 3, 24; VI 4, 1—3.

Калпе (дн. Керпе) се локализира между планините Кефке-даг и Кандра-даг, на една от които елините се отбранявали срещу налитащите траки (*Anab.* VI 3, 1—9). В текста на Ксенофонт Калпе не е полис, а „място" (прил. II 1). Мястото е много удобно, защото се намира по средата на еднодневното пътуване с кораб от Византион до Хераклея (*Anab.* VI 4, 1). То лежи на залива при вливането на реката със същото име в Понта. Конвенционалното означение на Стефан Византийски „полис" не е в сила за края на V и първата половина на IV в. пр. н. е. при конкретния случай, понеже по описания от Ксенофонт бряг между Византион и Хераклея градове няма, по неговото изрично съобщение (*Anab.* VI 4, 2).

Местното име е тракийско (*Detschew* 224 с други извори, форми и примери), произлязло от името на реката Калпас, която тече между Псил и Сангарий (*Strab.* XII 3, 7).

---

[1] Хр. Данов. Полибий и сведенията му за източната половина на Балканския полуостров. С., 1942, с. 58—59; Към историческия облик на древна Тракия I. — Год. Соф. унив., Ист.-филос. фак., 1942—1944, с. 30—32; Данов ДТ, с. 62—64.

[2] Данов ДТ, с. 62—63 с бел. 67 и 68 (фр. 31, 32, 44, 84 и 15; фр. 217). Към отделните фрагменти по-долу се съобщават и сведенията на други автори.

[3] Извори, с. 365, № 3 и 4; с. 367, № 16 и 17; с. 368, № 19 и 20 в преводи на В. Бешевлиев и Г. Михайлов.

[4] Вж. основните съчинения: Ed. Meyer. Theopomp's Hellenika. Halle, 1909; W. Schranz. Theopomp's Philippika, Diss. Freiburg/Bresslau, 1922. Последната литература вж. Kleine Pauly. V. 1975, Sp. 730.

[5] FGrHist I 2B, S. 526—536 (Testimonia F 1—51); S. 536—617 (115 F 1—411); I 2 BC, S. 355 ff. (Kommentar).

16 (*I 2*). Фрагментът е от осма книга на „Гръцка история" и е подобно на предишния разположен в текста за кампанията на Деркилид от 399/388 г. пр. н. е. Тази датировка на Якоби (*FGrHist* I 2 BC, 357) обаче може да се прецизира: транипсите у Теопомп не биха били споменати измежду дошлите в помощ на Деркилид 200 конници и 300 пелтасти „от одрисите" (*Xen* Hell. III 2, 2) във Витиния, а при завръщането на спартанците от Мала Азия в Европа „през приятелските земи" в Тракия (*Xen.* Hell. III 2, 5—9) — с в 398/397 г. пр. н. е. Племето е засвидетелствувано за този югоизточен район на европейска Тракия и е подвластно на Месад, бащата на Севт II, заедно с тиниите и меландитите (*Xen.* Anab. VII 2, 32).

Фрагментът е от 398/397 г. пр. н. е.

Изворът на Теопомп с безусловно Ксенофонтовото описание в двете посочени места от „Гръцка история" и от „Анабазис" (респ. III 2, 5—9 и VII 2, 32). Но Ксенофонт не споменава ладепси; такъв етноним не е засвидетелствуван от никого другиго. Племенното име изглежда конструкция на извора на Стефан Византийски или на самия него и *Detschew*, 273, няма основания да го обяви за тракийско. Етнонимът и носещото го племе могат да се свалят от картата на Тракия.

Стефан Византийски двойно греши, като обявява транипсите (и ладепсите!?) за племе (племена) от тиниte. Разночетенето в P опровергава етническото определение; от текст-критична гледна точка разночетенето правилно не се приема нито от Якоби за Теопомп, нито от Майнеке за Стефан Византийски, които се водят по Ксенофонт и локализират племето (племената) в Европейска Тракия, т. е. в областта на тиниte. Но от историко-географска гледна точка и двете четения са неточни, понеже именно Ксенофонт редом изброява тиниte и меландитите заедно с транипсите, т. е. като самостоятелни групи.

Разночетенията не са случайни. В историографията за тиниte се разграничават две традиционни представи. Първата датира от *Her.* I 28. Тя съобщава заедно тиниte и витиниte и локализира двата етнонима в Мала Азия; към нея се придържат *Strab.* VII 3, 2; *Plin.* NH V 145; 150, и други автори (вж. *Detschew*, 212—213). Измежду тях особено категоричен е *Arrian.* Bith. fr. 20, който поставя витиниte от Босфора до р. Ребант (днес Рива), а тиниte — от нея до Понта при р. Калет (днес Кокалах); подобна идея приблизително е отразена и у извора на *Steph. Byz.* 702, 3, според който р. Псил тече между тиниte и витиниte. При това положение Калпе ще бъде на територията на тиниte, понеже според *Strab.* XII 3, 7 между Халкедон и Хераклея от запад на изток следват реките Псил, Калпас и Сангарий.

Втората литературна версия датира от известния фрагмент на Хекатей (прил. II 2). Тя предлага местното име и в Тракия, и в Понта. Към нея се отнасят [Ps.] *Skyl.* 92 за острова Тиниада при витинския бряг на Понта, [Ps.] *Skymn.* 728—729 за носа Тиниада (дн. Инеада), който е крайната точка на „астейска Тракия", *Schol. Apoll.* Rhod. II 460 за обитаваната от Финей Тиниада в Тракия и др. (*Detschew*, 212).

Дотолкова, доколкото пасажът у Ксенофонт е единственият текст, който показва тиниte в жива историческа среда само за края на V в. пр. н. е., може да се предположи, че от втората половина на VI в. пр. н. е. насетне топонимът Тиниада е произвел етнонима на една политически изявила се група; етнонимът по-късно завинаги ще изчезне поради появата на нов хегемон (и хегемони) в местния племенен състав.

Историята на етнонима не е непременно и историята на движението на племето-носител; етнонимическа и етническа действителност са различни

нещa (*Ал. Фол.* Етнонимическа и етническа действителност в Тракия. Гл. VI: *Ал. Фол — Т. Спиридонов.* Историческа география на тракийските племена до III в. пр. н. е., 1978, под печат). Ако наистина двойчният етноним „тини/витини" се образува по южния бряг на Понта с Пропонтида, той може да проникне във вътрешността и чрез топоними, възникнали като наименования при каботажното корабоплаване.

Трапезите на Ксенофонт са хапакс, който се възпроизвежда от Теопомп. Формата обаче не е сигурна, понеже разказът на Севт II се превежда пред Ксенофонт от тракийски на гръцки от Хаброзелм; транскрипцията ще остане под съмнение. По-достоверен е етнонимът Νψαῖα у *Her.* IV 93. Той е локализиран „над Месамбрия", т. е. в планинския венец, който ограждa от североизток — северозапад Бургаския залив и завършва с нос Емине. Заслужава да се помисли дали Севт II не споменава това племенно име в разказа си, тъй като той обрисува съсгоянието на властта си над цялата му банщина територия; при изброяването на племената Севт посочва най-напред меланд(и)тите, после гиите и накрая (гра-)ниите или — в естествения им ред от юг, където е изходният лагер, на север. Областта между Перинт и Бургаския залив, бъдещата стратегия Астика, е владение на парадинастическия дом на Месад (*Фол* ТБ, 87), което дава право на сина му Севт да опише всичките й обитатели.

От езиково гледище транпси-ниписи не е трудно: тра- е често срещаща се съставка в местни имена (*Detschew*, 517), но падали в тракийски ще означава „отвъд". В нашия случай няма точка, спрямо която транпсите да са „отвъд". Освен това от компендиума на *Detschew*, 332, трябва да отпадне „тракийският град Нипса", защото *Steph. Byz.* 477, 19, цитира несъществуващо твърдение на Херодот в четвърта книга. Това води до още по-голямо объркване, понеже *Detschew* 448 приема *Steph. Byz.* 572,7, който слага племето сири (?) „над Византион", около Нипса (???). Племенното име е тракийско, но по-вероятната му локализация е в Югозападна Тракия (*Her.* VIII 115; *Tit-Liv.* 45, 4. 2). Нипса може да се възстанови сред тракийските езикови остатъци, ако се намери достоверният извор на Стефан Византийски.

31 (*1 3*). Фрагментът е от първа книга на „История на Филип [II Македонски]". Съчинението е започнато, изглежда, преди 345 г. пр. н. е. и повествованието завършва към 330 г. пр. н. е. Изворът на Теопомп тук е домашен — това са данни на Филипповата свита, придружила царя в Котисовия двор; аугопсията личи и от свежестта на описанието на мястото. Във втората си част, в преразказа на Атеней, фрагментът е включил изопачените публицистични представи за Котис, чийто образ е преднамерено окарикатурен от атинската антимакедонска групировка и специално от Демостен (*Dem.* XXIII 114; *Фол* ТБ, 159—163); традицията се задържа до лексикографите (прил. II 3), но е чужда на Теопомп.

Теопомповият разказ във фрагмента е от пролетта на 359 г. пр. н. е. съобразно възприетата датировка на възкачването на Филип II и на убийството на Котис I (*Фол* ТБ, 109—112).

Стойността на текста за тракийската религия е посочена (*D. Popov.* Thrace of king, priests and God Kings. — In: *Al. Fol and oth.* Thracian legends. Sofia, 1976, p. 95—96). Може да се добави в полза на предложената интерпретация, че от превода в *Извори*, 368, не личи добре смисъла на ἄλσος, което не е просто гора, а „дъбрава, свещено място, светилище" (*Hom.* Od. VI 291; *Hom.* Il. II 506; *Her.* V 119), както и на ἑστιατόριον, което е зала за „празнична гощавка". Мястото е типична царска резиденция, в която царят-жрец

изповядва култа към царя-бог. Това е и смисълът на пиянската сцена, в която Котис иска да се съвъкупи с богинята (с богинята-майка) в θάλαμος; този е и характерният термин за покоите на господарката на къщата (*Hom. Il.* III 142, 423; VI 316; XI 227; *Hom.* Od. IV 121; X 340). Текстът изобщо не описва „племенно селище", което има „малко от чертите, присъщи на истинския гръцки полис", или селище от „полуполисен (?) вид", както мисли *Данов* ДТ, 62—63 с бел. 67.

Detschew, 343, поставя името сред тракийските езикови остатъци, сред топонимите, но без основание. Местното име е хапакс, което най-вероятно се разчленява на ὁ νόκαρσις. Тогава посочението от Дечев възглед на Томашек, че местното име е вариант на μό-καρσος, става напълно приемлив. Името е μόκαρσος/μόκαρος, което се потвърждава от следващия 32 фрагмент.

32 (*I 4*). Фрагментът е от първа книга на „История на Филип" и е без съмнение друг откъс от текста на Теопомп под № 31. Той предоставя посигурното наименование на Котисовата царска резиденция, където се състояла срещата с Филип; с разночетенията си местното име отлично се свързва с тракийската топонимия.

Изворът и датировката са, както за № 31.

Както гласи известието на Теопомп в предишния фрагмент, Филип стигнал Мокарсос (Мокарос) на третия ден. В *Извори*, 371, с бел. 62 се предполага, че мястото е в Югозападна Тракия. Тази локализация е изключена както поради тридневната езда на Филип, така и поради политическата обстановка, задължаваща македонския цар да дири среща с тракийския. През пролетта на 359 г. пр. н. е. Котис I се намира на изходните си позиции за нова офанзива срещу Тракийския Херсонес (*Фол* ТБ, 159), сиреч в района на Хиерон Орос, неговата твърдина, разположена на изток от Марица. Филип очевидно се е движел по трасето на по-късния Егнатиев път — както и при основните си кампании срещу Тракия — и за три дни е успял да измине приблизително 400-те километра, които го отделят от областта източно от Марица.

Мокарсос/Мокарос е в тази област и по-точно по-сетнешната Mocasura при днешен Чорлу (данните и формите у *Detschew*, 310).

38 (*I 5*). Фрагментът е от втора книга на „История на Филип". Той се отнася към разказ за първата война на Филип, която той води на два фронта — срещу илирите и срещу пеоните (*Diod.* 16, 2, 6), или към 359/358 г. пр. н. е. След като научил за смъртта на пеонския цар Агис, Филип потеглил на поход и принудил населението да се подчини на македонитс (*Diod.* 16, 4, 2). Тази война е далеч по-значителна с последствията си, отколкото коалиционната от 356 г. пр. н. е., водена срещу илирийския цар Граб, пеонския Ликей и тракийския Кетрипор (*Diod.* 16, 22, 3; IG II² 126), и затова екскурсите за двете неприятелски страни, Илирия и Пеония, са очевидно по-честн и обстойни.

Изворът е устната традиция от таумасиологически характер, широко използувана още в ионийската етногеографска проза. Мотивът за необичайните говеда се застъпва от Теопомп още и за молосите (115 фр. 284), а текстът за Пеония се покрива поне в частта си за вместимостта на рогата с [Ps.] *Arist.* De mirab. auscult. 29 В таумасиологическите екскурси от IV в. пр. н. е. Пеония често се споменава, но фрагментът има своя стойност, защото при-

туря допълнителни данни към утвърденото чрез [Ps.] *Arist.* De mirab. auscult. 45, вярване за богатите находища от самородно злато в пеонските земи.

За коя Пеония обаче става дума? Понеже този етно-политически термин се мести от юг на север и през IV в. пр. н. е. вече означава Горнострумската област (*Al. Fol.* L'unité politique thraco-péonienne jusqu'au IIIe s. av. n. è. — Etudes Historiques, VI, 1975, p. 13—24), може да се предположи, че Теопомповата Пеония е именно там, откъдето и златото се е вадело от самата Струма и от притоците ѝ. В такъв случай обаче победоносното сражение на Филип с пеоните би трябвало да се локализира далеч на север, за което общият и неясен Диодоров пасаж в 16, 4, 2 (прил. II 4) не предоставя аргументи; при това такава кампания на Филип не се споменава у *Polyb.* 38, 6, 2, и у *Iust* VII 6, 7. Най-допустимото е, че таумасиологическият текст предава по-древната литературна представа за Пеония или, общо казано, областта на изток-североизток от долното течение на р. Вардар, където Филип сигурно е сплашил т. нар. пеони.

43 (I 6). Фрагментът е от трета книга на „История на Филип". В нея се описва превземането на Амфиполис и осигуряването на предмостието в Пангейската област (същото и за следващия 44). Събитията се датират в 356 г. пр. н. е. (*Diod.* 16, 8, 1—6; *Strab.* VII 7, 4; *Iust.* VII 6, 6 и 13).

Датон е познат още на *Her.* IX 75 като едонско място със златни рудници. То се споменава от *Isocr.* VII 86 и — според текста на фрагмента — от Ефор. Плодородието и богатствата на земята наоколо са постоянен мотив в историографията чак до *Strab.* VII, фр. 33 и 36, който с възторг говори за струмското прибрежие и привежда пръв пословицата за Датон. Изворът на Теопомп обаче не е литературен, което личи дори от това, че той единствен от изброените автори предава името на града в мъжки род. Изворът е разказ на офицери от Филипповата свита, взели участие в превземането на Датон по време на кампанията срещу Кетрипор (*Фол* ТБ, 176).

Името е тракийско (*Detschew*, 120—121), но от *Diod.* 16, 3, 7 то се смесва с Κρηνίδες. Според Диодор тасосците, които, изглежда, се възползували от несигурното положение в устието на Струма, населили Креници след 359 г. пр. н. е., но после, след като го завладял, Филип го населил с македони и му дал името си. Тази версия е най-ясно изразена от Апиан, който съобщава, че градът Филипи се е наричал Датон в старо време, а още и Креници вместо Датон (прил. II 5). Креници е друго и предходно име на Филипи и у *Strab.* VII, фр. 34, 41 и 43, сетне у *Dio Cass.* 47, 35, 4, и накрая у *Steph. Byz. s.* Изворът на тази идентификация в историографията е сравнително сигурен, защото очевидно се образува от донесенията на римските офицери при и след битката при Филипи в 42 г. пр. н. е. и съдържа местна информация.

Не е обяснимо защо Κρηνίδες не е поставено в компендиума на Дечев, а се появява като хапакс (?) в „македонския език" (по възгледа на Хофман, възприет от *Ив. Дуриданов.* Езикът на траките. С., рубрика македонски език). Второто от двойното име на селището или другото негово име следва да влезе в тракийската ономастика.

В изворите съществува алтернативата или едно и също селище да носи двете имена, или двете имена да се отнесат съответно към Неапол и Филипи. У *Hec.* 177 (= *FGrHist* I, 1 F 177 = *Steph. Byz* 221, 5 = *Detschew*, 121) е споменат за пръв и последен път етнонимът Δασύλεπτοι/Δατύλεπτοι, който по-късно завинаги изчезва заради укрепналата военнополитическа хегемония

на едоните: Δάτον е произведено от същия корен Δατ= /Δατο- и у *Her.* IX 75 е вече отглас на племенното име. През IV в. пр. н. е. [Ps.] Skyl. 67 разграничава Неаполис от „селинския град Датон", основан от атинянина Калистрат (изглежда, в 362 г. пр. н. е.). Издателите на *Изворн.* 119 с бел. 4, оспорват съведението, защото градът е бил основан още през Херодотово време.

Работата е в това, че πόλις τῶν Δατήνων у Теопомп и Ефор е превърнато във Филипи, понеже се приема четенето μετωνομάσθη вместо μετῳκίσθη и конектурата на Гронов (Φίλιπποι). Но тъй като [Ps.] *Arist.* De mirab. auscult. 42, и *Theophr.* Hist. plant. IV 14, 12, изрично поставят Филипи в Пангей, а за Страбон няма съмнение, че Неапол е Датон (прил. II 6), то объркването на Псевдо-Скилакс става обяснимо, когато се има пред вид, че Неапол е пристанището на Филипи.

Филип най-напред е превзел Датон на брега, както е локализиран градът у *Her.* IX 75 и където географските условия най-подхождат на описанието на Страбон. Той го поселва, но името си дава на селището в Пангей, докато пристанището му получава названието Неапол. Двата пункта са обвързани географски, икономически и политически и затова Апиан (прил. II 5) ги схваща като едно селище с три имена.

44 (*I 7*). Фрагментът е от трета книга на „История на Филип". Отнася се за същата област, за Пангейското крайбрежие, и се датира в същата 356 г. пр. н. е., както и предишният 43.

Местното име е тракийско (*Detschew*, 180), хапакс е у Теопомп и стои очевидно във връзка с етнонима от фр. 214 (прил. I 29). То означава земята/града на зераните и също изчезва с укрепването на елонската хегемония в областта.

Името влиза в група, състояща се от племенното наименование Ζηράνοι местното Ζειρηνία/Ζειρινία/Ζηρηνία, божеското Ζειρήνη, което с епитет на „Афродита в Македония" на Хезихий (*Detschew*, 180), и някои лични от Ζηρ- (*Detschew*, 184). Ζηριν-, Ζηρον- се съдържа в епитета Ζηρινθία на Артемида-Хеката от Самотраки и от устието на Марица, както и в епитета Zerynthius на Аполон (*Detschew*, 184—185). Тези два епитета се появяват обаче след *Tit. Liv*, 38, 41, 4.

Данов ДТ, 63 с бел. 67 поставя и Зейрения сред тракийските селища от „полисен" или по-скоро от „полуполисен" вид (?) и свързва името Ζειρηνία с епитета на Аполон Derainos (?). Според Томашек и *Detschew*, 180, името на селището произлиза от епитета на Афродита у Хезихий, но, обратното, както и при други случаи, е по-вероятно. Изчезналите топоними и етноними се запазват в божеските имена, които са локални епитети. Съвсем допустимо е и Хезихий да е сгрешил и вместо Артемида да е написал Афродита. Артемида-Хеката от островите и крайбрежието в гръцко виждане отвежда назад към тракийската Бендида и е повече от сигурно, че ние сме пред един от най-древните епитети на Бендида в областта.

51 (*I 8*). Фрагментът е от четвърта книга на „История на Филип". Възможно е в началото на книгата още да продължава разказът за завладяването на Пангейската област и на Амфиполис в 356 г. пр. н. е., но фрагментът принадлежи по-сигурно към текст за 355/354 г. пр. н. е., когато атинянните извършват пръв опит да си възвърнат града чрез експедицията на Харес (*Dem.* XIII 23).

Изворът са устните сведения на Филиповия щаб.

Ейон е персийско гарнизонно селище, чийто командир Богес героически прекратява съпротивата си срещу Кимон в 476 г. пр. н. е. (*Her.* VII 107, 1; VII 113; *Plut.* Cim. 7; *Thuc.* I 98, 1). Селището се намира на 25 стадия от Амфиполис, на левия бряг на Струма. През 436 г. пр. н. е. то е вече атински емпорион и предмостие на Хагион за успешната му експедиция срещу едоните, възнаградена с основаването на Амфиполис (*Thuc.* IV 102, 4). Ейон е атинска база на Тукидидовата флота и на Клеон през гибелната за него 424 г. пр. н. е. (*Thuc.* IV 106 и 107; V 6, 1; V 10).

Според *Thuc.* IV 7, 1 в 425 г. пр. н. е. стратегът Симонид събрал атиняни от гарнизоните в Струмския район и превзел Ейон в Тракия, колония на Менде. Издателите на *Извори*, 72 с бел. 72 смятат, че става дума за същото селище от левия бряг на Струма. Не виждам обаче възможност да се отхвърли категоричното съобщение на Тукидид, който определя втория Ейон като колония на Менде. При това схолиастът изрично ги посочва: единият е пристанище на Амфиполис, а другият с град, т. е. колонията на Менде (прил. II 7). Тя е най-вероятно на Халкидическия полуостров.

Местното име не е включено в тракийските езикови остатъци от Д. Дечев. То не се приема и от другите езиковеди. Това противоречи на логиката на компендиума на Дечев, в който местните имена от собствено тракийската територия се обявяват за тракийски. Ейон не може да бъде изключение, когато е в него населения с тракийски югозападен район на страната, в зоната на бисалтите (?), както гласи красноречивото свидетелство на схолиаста към същото място (прил. II 7): . . . Λυκόφρων· (417)· „τὸν μὲν γὰρ Ἠιὼν Στρυμόνος — Βισαλτία".

75a (*I 9*). Фрагментът е извлечение от разказите с таумасиологически характер, обособени вероятно във втората част на VIII и в началото на IX книга на „История на Филип" (*FGrHist* I 2 BC, 365). Чудесните епизоди са присъщи на мнозина автори от IV в. пр. н. е. и по правило не подлежат на датировка; фрагментът е вместен заедно с другите (от 64 до 77) в група откъси към 353 г. пр. н. е., съобразно структурата на изложението на Теопомп.

Изворът е *Her.* VIII 138, 3. След като Теменидите послужували при царя на Лебея (?) в Горна Македония и си тръгнали със „слънчевия дар" (*Her.* VIII 137), преминали една река, която според издателите на *Извори*, 37 с бел. 165 е Еригон; тя придошла и ги спасила от преследвачите. Теменидите влезли в друга област на Македония, която според издателите на *Извори*, 37 с бел. 166 била с център Еге/Едеса, днес Воден, и се поселили близо до градините. Пак според *Извори*, 37 с бел. 167 градините се намирали между Турла и Нидже планина (??). Те принадлежали на Мидас, син на Гордион. В тях растели диви рози, всяка с по шестдесет листа. Там бил уловен Силенът, както разказвали македоните. Над градините се издигала планината Бермион, която е днес Докса при Беря, днес Верия според издателите на *Извори*, 37 с бел. 170 (?), или просто се е намирала „в Бригия" според *Detschew*, 53. Легендарният етно-фолклорен и генеалогичен извор на Херодот е чутият разказ и затова локализациите са в същност невъзможни.

Епизодът е много популярен (*FGrHist* I B 74a, в; 75a—c; *Strab.* VII фр. 25 и XIV 5, 28; *Conon*; 1 = *FGrHist* I 26 F 1). Първоизточникът му трябва да се търси в генеалогическите реконструкции на македонския царски двор от V в. пр. н. е. така, както стои и цялата история за преселването на бригите в Мала Азия или ὡς Μακεδόνες λέγωσι (*Her.* VII 73, 1). Фрагментът

обаче не възпроизвежда пряко *Her.* VIII 138, защото там фригите не се споменават. Затова τὸν Φρύγα Μίδαν е контаминация у Теопомп на основата на *Her.* VI 73, 1 и IV 45 и VII 185, където фригите се изброяват сред югозападнотракийските племена.

Но понеже Мидас е цар на малоазийските фриги у късните коментатори, както се вижда от посочените места от Страбон и Конон, а Бермион е в европейска Фригия (Бригия), географската ситуация е направо невъзможна. Вероятно по-голямо значение може да има цитираният фрагмент от Бион стига в текста на Атеней двете точки след ἠθέλησεν да са сигурни, за да обвържат персонажите на Теопомп с локализацията на събитията у Бион. В такъв случай, както предполагат издателите на *Извори*, 365, № 4, изворът, с който Мидас е искал да опие Силен, се намира между медите и пеоните и се нарича Ἴννα. Изворът ще бъде на склоновете на планината Бермион. Ако Бермион е гранична планина между медите и пеоните, то през IV в. пр. н. е. тя трябва да се търси на североизток и ще съвпадне с Керкине на *Thuc.* II 98, 2. Именно Керкине е граничната планина между пеоните „надясно" (т. е. на запад от трасето на похода на Ситалк) и синтите и медите. Такава е допустимата работна хипотеза.

У *Detschew*, 216 Ἴννα е тракийско име, но паралелите са му по-скоро от Мала Азия; в Тракия е хапакс и няма фонетична близост освен с несигурната Iam-phorynna у *Tit.-Liv.* 26, 25, 8 ❦ 25, 15, която е производна на очевидно повредената форма Φόρουννα на *Polyb.* = *Steph. Byz.* 670, 9, главен град на медите; неговата локализация е сега засега невъзможна, макар че селището от елинистическата епоха при значителния античен център край с. Ямбóрано или Ямборина — Драговищица, Кюстендилско (възпроизвеждането на Тит-Ливиевата Ямфорина в българското наименование е далеч по-вероятно от традиционното тълкуване, което го извежда от емпорион), вече поражда известни надежди.

У *Detschew*, 53 Βέρμιον ὄρος е също тракийско име, което е хапакс (повторенията му след Херодот са в стереотипирания преразказ), но формантата Βερμ- е сигурна. Освен това тя, изглежда, се появява и като суфикс в Μηκυ-βέρνα, град на източния бряг на п-ов Палена, и в Би-берна (Βυβερνα?) над с. Каблешково, Бургаско.

Разночетенето Μαίδων/Μήδων не е смущаващо, доколкото за преписвача Μηδ- не може да предизвика съмнения и е затвърдено от лат. Maed-.

83 (*I 10*) *и 84* (*I 11*). Двата фрагмента са от деветата книга на „История на Филип", която Якоби датира в 352 г. пр. н. е. или във времето на първата кампания на Филип срещу Керсоблепт (*FGrHist.* I 2 BC, 369). По-точната датировка на кампанията е в архонтската 352/351 г. пр. н. е. (*Фол* ТБ, 180).

Изворът на Теопомп са донесенията на офицерите от Филиповата свита, защото Дронгилон ще се появи в литературата по-късно за последен път у *Dem.* VIII 44; [Ps.] *Skyl.* 67: Κῶβρυς, ἐμπόριον Καρδιανῶν е след 356 г. пр. н. е. и не е заменил аутопсията.

Кампанията завършва със заложничеството на Керсоблептовия син в Пела и с възстановяването на правата на Византион и на Перинт над спорните с одрисите земи (*Фол* ТБ, 180). Вече изказаното (*Фол* ТБ, 96—97) предположение за трасето на Филиповия поход срещу Керсоблепт и за местонахождението на споменатите у *Dem.* VIII 44 (*Harpocr.* s.; *Suid.* s.) Мастейра, Дронгилон и Кабиле се потвърждава от новия опорен пункт Кобрис, добре определен от Псевдо-Скилакс като емпорион на кардианите. Той се намира

на западния бряг на Тракийския Херсонес, при шийката на полуострова и не е „племенно селище" „с малко от чертите, присъщи на истинския гръцки полис", както мисли *Данов* ДТ, 63 с бел. 67.

Филип се движи по бъдещата Виа Егнация към Тракийския Херсонес. Кобрис при полуострова и Кабиле при завоя на Тунджа край Ямбол са двете крайни точки на трасето от юг на север за решителната кампания от 341 г. пр. н. е., докато Дронгилон ще лежи на Маричината низина близо до устието на реката, т. е. близо до Кобрис, защото заедно с него се споменава за кампанията от 352/351 г. пр. н. е. Мастейра ще бъде по̀ на север по трасето и вероятно ще бъде локализирана с голямото антично селище при с. Младиново, Хасковско, чиято местност се нарича Мастейра/Мастейрон и днес. Селището е разположено на около 15 км северозападно от Марица при Свиленград.

Имената са тракийски (*Detschew*, 45, 158 и 273). Разночетенето Θετταλίας RVP би било много опасно, ако не беше изричното свидетелство на *Dem.* VIII 44.

101 (*1 12*). Фрагментът е от единадесета книга на „История на Филип", която, изглежда, продължава повествованието за кампанията от 352/351 г. пр. н. е., започнато в девета книга (предишните 83 и 84 фрагмента).

Изворът на Теопомп не може да бъде *Aeschin.* II 81—86, защото речта „За дъжепратеничеството" е произнесена в 343 г. пр. н. е. Изворът отново са донесенията на офицерите от Филиповата свита, чрез които стават известни и съюзниците на царя в първата кампания срещу Керсоблепт — жителите на Византион и на Перинт и Амадок (за него у *Фол* ТБ, 103—104 и 113—114). Те са изрично упоменати от схолиаста към текста на Есхин (прил. II 8).

Имената са тракийски (*Detschew*, 15—16 и 214—242). От значение е да се напомни, че формите Ἀμάδοκος и Κερσοβλέπτης у Теопомп (срв. и прил. I 49, фр. 307) са най-сигурните възможни в писмените източници и следва да се предпочитат. Споменаването на Керсоблепт в 115 F 28 = *Polyb.* 38, 6, 2, едва ли принадлежи на Теопомп.

103 (*1 13*). Фрагментът е част от разказа на *Phot.* Bibl. 176, p. 120a, 14, 1—17 и е от дванадесета книга на „История на Филип". Целият откъс описва събития между 410 и 374/373 г. пр. н. е. в Египет, Мала Азия и Кипър и съдържа доста екскурси. В § 13—17 Фотий описва етногеографията на Южна Мала Азия с основен извор *Her.* I 171 и сл. (*FGr Hist* 1 2 BC, 374). Това отклонение води до обяснение на генеалогията на Евагър от Кипър и най-вероятно принадлежи на Теопомп, в чийто стил са екскурсите от подобно естество.

Мопс е жрец на Аполон в Колофон (*FGrHist* 1 2 BC, 374). Според сведението на схолиаста (прил. II 9) Мопс пристигнал в Киликия и се оженил за Памфила, дъщеря на Кабдер. Той царувал над страната, която наречъл Памфилия, и основал град, наречен Мопсиестия.

Сигурното тракийско име е Μοψυεστις от месамбрийския надпис за Садала (*IGBulg* I² 307; *Detschew*, 539). Митографската версия за обяснение на местните имена е обичаен подход и сведението е предадено по типична формула: Μοψος — Μοψουεστια така, както е Μαρων — Μαρωνεια (*Detschew*, 289—290). Фрагментът внася твърдо личното и местното име в тракийската ономастика и дава нова информация за трако-малоазийската етнокултурна общност.

Разночетенията не са от значение за извода.

110 (*I 14*). Фрагментът е от тринадесета книга на „История на Филип". Той се датира във и малко след 341 г. пр. н. е. или веднага след разгрома на Одриското царство.

Изворът на Теопомп е устен и идва от донесенията на Филиповите офицери.

От текста на Свида обаче не произтича непременно, че Теопомп предава името на града; Теопомп съобщава броя на престъпниците. Допълнението [παροιμία] на Бернхарди е сполучливо, защото тъкмо устната традиция създава името на града и от сборното наименование на поселените в него. Якоби е прав, че такова официално име в Тракия не може да има (*FGrHist* I 2 BC, 376). То се появява по-късно в нравоучителната литература, което най-добре личи у Плутарх (прил. II 10).

Закононарушителите са заселени или във Филипопол, по версията на *Plin.* NH IV 41, която се приема от издателите на *Извори*, 268 с бел. 40, или в Кабиле, по версията на Страбон (прил. II 11). Независимо от погрешно определената у Страбон територия на астите (вж. по-долу I 33) Кабиле (Καλύβη = хижа е с метатеза, получена по народна етимология за името на града) е най-вероятно мястото на принудителното заселване, понеже военно-политическата обстановка по течението на Горна Тунджа през 341 г. пр. н. е. и малко след нея е извънредно остра.

125 (*I 15*). Фрагментът е от двадесета книга на „История на Филип", понеже Якоби приема $\bar{κ}$ вместо четенето $\bar{η}$. Фрагментът обаче е извлечен от разказа за първата кампания на Филип срещу Керсоблепт през 352/351 г. пр. н. е. или е от осма (и частично от девета?) книга. Овладяването на Долностримската област с Пангей е дори още по-рано — в 356 г. пр. н. е.

Изворът са донесенията на Филиповата свита. Σῖρις е познат на *Her.* VIII 115 като пеонско селище и се локализира на мястото на днешния Серес. Името е тракийско (*Detschew*, 448).

126 a (*I 16*); *126 b* (*I 17*). Фрагментите са от двадесета книга на „История на Филип". Те са датирани от Якоби, по хронологията на книгите на съчинението, в 351/350 г. пр. н. е. Както и предишните, те принадлежат по-скоро на разказа за кампанията срещу Керсоблепт от 352/351 г. пр. н. е. и дори — на разказа за овладяването на Долностримската област с Пангей в 356 г. пр. н. е. Тогава една притча най-лесно би била чута и разпространена от македоните.

Анекдотът спада към таумасиологичните епизоди на устната традиция. У Псевдо-Аристотел е неговата пълна аналогия (прил. II 12).

Локализацията на Бисалтия (*Извори*, 371 с бел. 53: „по десния бряг на Долна Струма"?) е свързана с тази на крестоните и е, общо взето, на юг от дероните и от масива Дизорон (*Фол* ПИТ, 101). Определението на Стефан Византийски на Бисалтия като „град и територия на Македония" не е етнокултурно, а политическо.

Името е тракийско (*Detschew*, 70—71).

Таумасиологическият характер на текста се подсилва от твърдението на Псевдо-Аристотел (прил. II 12), че в това бисалтско място, в което всяко живо същество, щом влезело, умирало, се намира светилище на Дионис; връзката с Дионисовия култ действително изисква и „чудесни" качества у животните и у свещените места (срв. по-долу I 43—46).

139 (*I 18*). Фрагментът е от двадесет и втора книга на „История на Филип". Якоби го датира в 350/349 г. пр. н. е. и малко по-късно, защото принадлежи към разказа за кампанията на царя срещу халкидските градове, предадена от Диодор за ранната 348 г. пр. н. е. (прил. II 13). Датировката, разбира се, с най-вероятната, но откъсът е с нравоучителен характер и може да бъде просто екскурс.

Теопомп поддържа устната традиция за тракийската невъздържаност, която през IV в. пр. н. е. е изцяло със силна политическа окраска. У Херодот и у Тукидид подобно отношение не съществува. Ксенофонт описва тракийските пиршества и танци с умереността на безпристрастен наблюдател.

Литературният морализаторски стереотип за траките се налага в античната книжнина до такава степен, че схолиастът към Омир (*Schol. ad. Il.* N 363) определя родното място на Отрионей не в кападокийския Кабасос (*Steph. Byz.* 344, 12) или в ликийския (*Hell.* F 147 = *FGrHist* I 4 F 147), а в тракийския „отвъд Хем" само защото Отрионей с много голяма невъздържаност е поискал Приамовата дъщеря за жена.

140 (*I 19*). Фрагментът е от двадесет и втора книга на „История на Филип". Датира се отново в 350/349 г. пр. н. е. и малко по-късно, защото е откъс от разказа за Халкидската кампания (*Dem.* IX 26).

Изворът са донесенията на Филиповата свита.

Локализацията на домакедонската Терме /Терма не е съвсем сигурно и днес; търсят се останки за идентификация на север от сегашния пристанищен център.

Името не е включено в компендиума на Дечев, където обаче стои *Steph. Byz.* 310, 7: Θέρνη, πόλις Θρᾴκης (?—*Detschew*, 202). Името е тракийско във формите Θέρμα/Θέρμη/Θέρνη.

141 (*I 20*). Фрагментът е от двадесет и втора книга на „История на Филип". Датировката и изворът са, както при предишните 139 и 140 (I 18 и 19).

Селището е апойкия на Афитеос, който се намира на източния бряг на Палена в Халкидика. То не може да се локализира освен най-общо в полуострова или в Долнострумския район.

Името не е тракийско и може по-скоро да се свърже с Χύτροι — термални извори (извори с подобно име се знаят в района на Термопилите), отколкото с χύτρος — гърне, делва.

142 (*I 21*). Фрагментът е от двадесет и втора книга на „История на Филип". Датировката и изворът са, както при предишните 139—141 (I 18—20).

Името е у *Detschew*, 203, но под въпрос (Θέστωρος, ὡς Κύτωρος).

144 (*I 22*). Фрагментът е от двадесет и трета книга на „История на Филип". Според Якоби той принадлежи на разказа на Халкидската кампания (данните по-горе при I 18) или към 350/349 г. пр. н. е. и малко по-късно (*FGrHist* I 2 BC, 379).

Разночетенията създават извънредна несигурност за името и за неговата локализация. Конектурата на Майнеке е приемлива заради годината и района на Филиповата операция и затова селището трябва да се търси не в Тракийския херсонес, а в Халкидическия полуостров и в Долнострумската област.

Името не е тракийско.

145 (*I 23*). Фрагментът е от двадесет и трета книга на „История на Филип". Датировката и изворът са, както при предишните (I 18—22), макар че Брна е атинска апойкия още от Периклово време, която е засилена за добив на благородни метали в Долнострумската област при Пангей.

Местното име и глосата са тракийски (*Detschew*, 85—87). Конектурата на Майнеке е напълно издържана.

147 (*I 24*). Фрагментът е от двадесет и четвърта книга на „История на Филип". Ако се съди по четирите от шестте запазени фрагмента, тя е била посветена на евбейската кампания (*FGrHist* I 2 BC, 380), но 147-ият е без съмнение от халкидската.

Датировката и изворът са, както при предишните (I 18—23), макар че *Her.* VII 122 споменава Ἄσσα на п-ов Атон. Възможността двете имена да означават един и същи град е вече допусната (*FGrHist* I 2 BC, 380 с лит.), но *Detschew*, 31 е по-прав да ги разделя. Той поставя Аса в Атон, а Ассра в Мигдония (?) или в Долнострумската област, където епиграфски е засвидетелствуван етникът Ἀσσηρῖται.

Името е тракийско.

152 (*I 25*). Фрагментът е от двадесет и пета книга на „История на Филип". Датировката и изворът са, както при предишните (I 18—24).

Локализацията е в Долнострумската област, където етникът в две форми е засвидетелствуван епиграфски (*Detschew*, 304).

Името е тракийско.

160 (*I 26*). Фрагментът е от двадесет и шеста книга на „История на Филип". Якоби го датира във и след 347 г. пр. н. е., т. е. в началото на втората кампания срещу Керсоблепт, която Филип сам оглавява през март 346 г. пр. н. е. (*Фол* **ТБ**, 182—183).

Изворът са донесенията на Филиповата свита. Това е най-ранното споменаване на Апри, днес Кестридже до Айнарджик на Егнатиевия път. Апри е отделен от морето с Хиерон Орос и е сигурна опорна точка във войната срещу одриската твърдина на тази планина.

Името е тракийско (*Detschew*, 20).

161 (*I 27*). Фрагментът е от двадесет и шеста книга на „История на Филип". Датировката е, както при предишния, във и след 347 г. пр. н. е.

Изворът са донесенията на Филиповата свита (Антипатровата в първата фаза на кампанията) за овладения район на самотракийската пеpса на изток от Маронея докъм залива Мелас, в който стоят селищата Зоне, Сале, Месамбрия и Дрис. Споменаването на Ификрат обаче означава, че Теопомп е вмъкнал екскурс за дарението на Котис I в 365 г. пр. н. е., когато царят предоставил Дрис на своя зет, и за разрива между двамата през 361 г. пр. н. е., когато Ификрат най-напред се оттеглил на Антиса на о-в Лесбос и оттам — в Дрис (*Фол* **ТБ**, 154 и 157). Изворът за този екскурс е *Dem.* XXIII 131—132, понеже речта срещу Аристократ е произнесена в 352 г. пр. н. е.

Дрис се локализира срещу Самотраки, западно от устието на Марица при Енос, ако се изхожда от изброяването на градовете от [Ps.] *Skyl.* 67 в посока запад — изток.

Името не е включено в компендиума на Д. Дечев (?) независимо от сигурната форманта Δρυ- в местни, лични и племенни имена. То трябва

да бъде включено в тракийските езикови остатъци. Разночетенето Δρίσων може да се счита опровергано от Псевдо-Скилакс и Демостен.

177 (*I 28*). Фрагментът е от тридесет и трета книга на „История на Филип". Якоби предлага обаче двадесет и трета, за да го свърже с посочения текст на Ксенофонт и следователно с първата македонска кампания срещу Керсоблепт от 351 г. пр. н. е. (*FGrHist* I 2 BC, 383). Четенето е несигурно въпреки *Detschew*, 291, който твърдо приема Σιθωνίας. Връзката с Ксенофонтовия текст, от друга страна, никак не е задължителна. Датировката може да се обоснове и с Халкидската кампания от 350/349 г. пр. н. е. и малко след нея, както при I 18—25.

Изворът са донесенията на Филиповата свита.

Вероятната локализация е в Халкидическия полуостров, на Ситония. Името е тракийско (*Detschew*, 291).

214 (*I 29*). Фрагментът е от четиридесет и пета книга на „История на Филип" по четеното на Якоби, но вероятността откъсът да е от двадесет и пета книга не може да се пренебрегне. Ако се приеме първата датировка по хронологията на четиридесет и петата книга, то фрагментът ще бъде от 343/342 г. пр. н. е. (*FGrHist* I 2 BC/386) и ще представлява част от етногеографски екскурс. Ако се приеме втората датировка, която смятам за по-достоверна, фрагментът ще се отнесе към Халкидската кампания от 350/349 г. пр. н. е. и малко след нея (I 18—24) и по-лесно ще се обвърже със събитията от 356 г. пр. н. е., т. е. ще бъде отглас на завладяването на Долнострумската и Пангейската области. Така етнонимът от 214 (I 29) ще прилегне на своя топоним в 44 (I 7).

Изворът са донесенията на Филиповата свита.

Локализацията и паралелите на името са установени при фр. 44 (I 7). Името е тракийско (*Detschew*, 184).

216 (*I 30*). Фрагментът е от четиридесет и шеста книга на „История на Филип". Якоби го датира в 342 г. пр. н. е. съобразно структурата на съчинението, но среща между Филип (Филиповата свита) и гетите е могла да стане едва през 339 г. пр. н. е. — по време на похода срещу Атей (*Фол* ТБ, 20 и 50).

Във всички случаи изворът са донесенията на Филиповата свита по устната традиция с анекдотичен характер, която, разбира се, би могла да бъде чута и в Югоизточна Тракия по време на кампанията срещу Керсоблепт.

Гетският обичай е възпроизведен у *Iord.* Get. 65 и е приписан само на жреците, както и у Стефан Византийски (прил. II 14).

217 (*I 31*). Фрагментът е от четиридесет и седма книга на „История на Филип". Якоби го датира в 340/339 г. пр. н. е. във връзка с обсадата на Перинт и на Византион през същия сезон на кампанията (*Фол* ТБ, 20, 50, 184). Датировката ще остане в сила, ако се съгласим с четенията на Хънт и на Билабел, които са най-логични. Тя се потвърждава и от другите данни на папируса.

Досега се приемаше, че писмото на Филип до Антипатър (и Парменион според папируса) е военна хитрост. Според *Frontin* I 4, 13 и по време на обсадата на Византион Филип известил пълководеца си (пълководците си), че македонските гарнизони в Тракия били откъснати поради въстанието в

страната. Съобщението било лъжливо и имало за цел да заблуди атинянитe, че Филип ще се отправи навътре в Тракия, и като ги успокои, да ги накара да оттеглят флотата си от Протоците, дошла там в помощ на обсадените градове. Предполагаемото въстание на траките, вдигнато веднага след капитулацията на Керсоблепт, се приемаше не за времето на Филип, а за времето на Мемнон (*Извори*, 348 с бел. 19), т. е. за 331 г. пр. н. е. Това в същност е друго въстание.

Въз основа на Теопомповия фрагмент сега може да се твърди, че писмото на Филип е факт и съдържа достоверно съобщение за въстание (съгласно четенето на Хънт) на траките-тетрахорити по време на обсадата на Перинт и на Византион през 340/339 г. пр. н. е. Вероятно едва след неговото потушаване Филип се отправил срещу Атей в 339 г. пр. н. е. В такъв случай обстановката се усложнява и походът срещу скитите няма да бъде само компенсация на неуспеха срещу обсадените градове (*Фол* ТБ, 20), а и кампания за затвърдяване на властта в Тракия.

Изворът е писмото на Филип, което Теопомп сигурно е видял.

Македоните не се срещат за пръв път с четириделно териториално устройство. От 208-ия фрагмент на Теопомп отново се вижда, че той е описал в четиридесет и четвърта книга как Филип поставил архонти на четирите области на Тесалия, засвидетелствувани от Хеланик, Аристотел и Демостен. Наблюдението върху траките-тетрахорити не е изненадващо за македоните и следователно е доста сигурно. Писмото на Филип и текстът на Теопомп са направили силно впечатление, защото откъсът се възпроизвежда пространно у Полиен (прил. II 15) и фрагментарно у Страбон, който нарича бесите тетрахорити или тетракоми (прил. II 16).

Без да се изключва възможността бесите на Страбон да са тетрахорити или тетракоми, все пак следва да се има пред вид, че неговият главен извор Теопомп отнася определението за Югоизточна Тракия, където в 340/339 г. пр. н. е. е бил Филиповият щаб. Другият вариант е, че известието на Филип се отнася за цяла Южна Тракия и съдържа заповед пълководците да го потушат. В този случай към късно появилите се с името си беси, по времето на Страбон вече синоним на войнственост и непокорност, би могло да се отнесе и четириделното териториално деление.

Двата варианта създават големи трудности за локализирането на тетрахоритите. Ясно е, че Ангисос в нашия фрагмент, т. е. селището на тетрахоритите, е изоставеният от тях хорйон в текста на Полиен (прил. II 15). Едва ли може да има съмнение също така, че Ἄνγισσος и Ἄγησσος от следващия 218 фрагмент (I 32) са две форми на името на селището ,въпреки че Дечев ги дава поотделно" (*Detschew*, 535). Градът Agassa у *Tit.-Liv.* 44, 7, 5 и 45, 27, 1 стои най-близко до тези форми; той е поставен от Тит Ливий в Пиерия (?); името не фигурира в компендиума на Дечев (?).

Може обаче в качеството на работна хипотеза да се предложи схващането, че наблюдаваната от македоните Тракия е също така цялата „четириделна", както е и Тесалия, съгласно дългата литературна традиция до Теопомп и Демостен. Аналогията с Тесалия не е случайна, тъй като етнокултурните връзки между нея и Югозападна и Южна Тракия са достатъчно силни през докласическото време.

218 (*I 32*). Фрагментът е от четиридесет и седма книга на „История на Филип". Датира се в 340/339 г. пр. н. е.

Изворът, локализацията и името са разисквани при предишния 217 фрагмент (I 31).

Името е тракийско (*Detschew*, 535).

219 (*I 33*). Фрагментът е от четиридесет и седма книга на „История на Филип". Датира се в 340/339 г. пр. н. е.

Изворът са донесенията на Филиповата свита за югоизточния ъгъл на Европейска Тракия. Византийската територия очевидно се намира в изходния район на Филип за кампаниите му през този сезон.

Сведението потвърждава тезата за превръщането на стари топоними в сборни етноними (*Фол* ТБ, 87—88).

Detschew, 32—33, включва Ἀσται/Ἀστακος в тракийските езикови остатъци, но първото се появява много късно у *Strab.* VII 6, 1; VII 6, 2; VII фр. 48 и у *Tit.-Liv.* 38, 40, 7 и 42, 19, 6, а второто, топонимът, може и да е гръцко.

220 (*I 34*). Фрагментът е от четиридесет и седма книга на „История на Филип". Датира се в 340/339 г. пр. н. е.

Изворът не е *Dem.* VIII 44, а донесенията на Филиповата свита за кампаниите срещу одрисите и Керсоблепт.

Споменаване на града би могло да се очаква и в девета книга, където е описана първата война с Керсоблепт от 352 г. пр. н. е. (I 10 и 11), и в тринадесета книга, където стои разказът за разгрома на одрисите и за „основаването" на града на престъпниците, т. е. за заселването им — най-вероятно — в Кабиле (I 14).

Името е тракийско (*Detschew*, 220—221) и се локализира под т. нар. Зайчи връх при с. Кабиле до Ямбол.

221 (*I 35*). Фрагментът е от четиридесет и осма книга на „История на Филип". Датира се приблизително в 340/339 г. пр. н. е.

Ако Δατύλεπτοι (прието у *Detschew*, 121) или Δασύλεπτοι· ἔθνος Θράικης· Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ (*FGrHist* I F 177) е първото споменаване на етнонима, то изворът на Теопомп може да е Хекатей. Тази възможност обаче следва да бъде отхвърлена поради крайната несигурност в транскрипцията на името и на неговите форми (*Фол* ТБ, 68). По-вероятно е, че изворът са донесенията на Филиповата свита.

Аутопсия е допустима след завръщането на Филип II от похода срещу Атей в 339 г. пр. н. е., когато след битката си с трибалите, в която е ранен, той се спуска към Македония. Коментарът на Якоби (*FGrHist* I 2 BC, 387), че срещу дентелетите воюва Филип V в 183 г. пр. н. е., е безпредметен, ако авторът му не иска косвено да внуши, че Стефан Византийски е контаминирал събития от царуването на двамата прочути едноименници.

Такова решение е възможно, ако не беше смущаващият 268 а фрагмент (I 41), който показва, че Теопомп знае за агрианите (? — граайте) от устната традиция, т. е. че познава племена от Струмската долина (у *Фол* ТБ, 68, 268а по недоглеждане е съчетан с 221). Тези познания на Теопомп може би са действително едно косвено потвърждение на все още съмнителните политически отношения между македонския царски двор и дентелетите (*Фол* ТБ, 67).

Локализацията на племето е третирана в литературата (*Фол* ТБ, 68 с лит.).

Името е тракийско (*Detschew*, 115—116). Разночетенията са очаквани при такава трудна за преписвачите форма.

223 (*I 36*). Фрагментът е от четиридесет и деветата книга на „История на Филип". Датира се приблизително в 340/339 г. пр. н. е.

Изворът може да е известният текст на Ксенофонт от „Анабазис" за движението на Севт II и на гръцките наемници към Салмидес (II 17), но посигурно е да се предположи, че сме пак пред аутопсия от времето на похода срещу Атей или пред запис на устната традиция за печалната слава на просоядците.

Локализацията на племето съгласно Ксенофонт е по салмидеския бряг. Името е гръцко, прозвище.

226 (*I 37*). Фрагментът е от петдесета книга (?) на „История на Филип" и ако е така, се датира приблизително в 340/339 г. пр. н. е.

Споменаването е хапакс в цялата антична литература. Изворът може да бъде само донесенията на Филиповата свита.

Локализацията на мястото е невъзможна освен ако не се постави най-общо в изходния район на Филип II срещу Атей, т. е. над Пропонтида. Не е изключено, както подсказва наименованието, да сме пред царска резиденция в стила на Котис I.

Топонимът е вторият след Καρῶν λιμήν (*Pomp. Mela.* De chron. II 2, 25 и *Arrian.* Peripl. 24), който свидетелствува за присъствието на карите по източното и югоизточното тракийско крайбрежие; пристанището (заливът) на карите е локализирано хипотетично от съставителите на *Извори*, 262—263 с бел. 10 и 309 с бел. 70 при нос Шабла.

237 a (*I 38*); *237 b* (*I 39*). Двата фрагмента са от петдесет и четвърта книга на „История на Филип". Якоби (*FGrHist* I 2 BC, 389) ги датира в 338 г. пр. н. е. по реда на повествованието. Панегиричният характер на текстовете потвърждава датировката; те явно са вдъхновени от победата на Филип II при Херонея.

Изворът е таумасиологическата устна традиция.

Локализацията на Бисалтия и Грестония/Крестония е третирана в литературата (*Фол* ПИТ, 55—58, 90, 94—96, 100—104).

Имената на двете области с произведените от тях етноними са тракийски (*Detschew*, 70 и 226—267).

226 (*I 40*). Фрагментът е от двадесета (и след двадесета) книга на „История на Филип" или се датира в 351/350 г. пр. н. е. Датировката в случая е без значение, защото откъсът е екскурс.

Изворът е таумасиологическата устна традиция за областта на двуречието Вардар — Струма с Халкидическия п-ов, отразена обширно у Псевдо-Аристотел. Разказът е дублиран у [Ps.] *Arist.* De mirab. auscult. 120 с уточнението, че Кантаролетрон се намира близо до Олинт.

268 a (*I 41*); *268 b* (*I 42*). Двата фрагмента са поставени от Якоби в двадесета (и след двадесета) книга на „История на Филип" или се датират в и след 351/350 г. пр. н. е.

Изворите са контаминирани. В 268 а са отразени таумасиологическата устна традиция за областта на двуречието Вардар — Струма с Халкиди-

ческия п-ов и познанията, извлечени от предположените военнополитически контакти на македонския царски двор с племената от тези краища.

В литературата преобладава мнението, че агрианите са пеонско племе (*Данов* ДТ, 111); затова и името не е включено в компендиума на Дечев. Определението се гради върху недоказаната хипотеза, че траките и пеоните са два различни етнически състава; тази разлика сам Тукидид бил подсказал в II 96, 3. Етнокултурното и социално-политическо единство на траки и пеони продължава да ми изглежда трудно оборимо (след *Al. Fol.* L'unité politique thraco-péonienne, 13—24), а застъпената друга интерпретация на Тукидидовия текст — напълно възможна (у *Фол* ТБ, 63—66). Впрочем Теопомп я потвърждава в 268 а и Б. Г е р о в. Проучвания върху западнотракийските земи през римско време I. — Год. Соф. унив., Философ. фак., т. 54, год 3, 1959/60, с. 231 с бел. 7, едва ли има основания да отхвърля етническото определение на този сигурен автор.

Самият етноним се предава в няколко форми, понеже, изглежда, е повреден още от преписвачите на Тукидид. След изданието на J. de Romilly (t. I, Paris, 1953) най-вероятната остава Γρααιοι (текстът и разночетенията под прил. II 18). Тя стои най-близко до Ἀ-γραιοι с вариант Ἀ-γριεῖς у Теопомп в 268 в. По всичко личи, че Ἀ-γριᾶνες се появява далеч след IV в. пр. н. е. по гръцко народно етимологизуване в превод „равнинни" (жители). Тази форма е потвърдена у *Arrian.* Anab. I, 5, 1, вероятно не без влиянието на станалия популярен след *Her.* IV 90 хидроним Ἀγριάνης/Ἀργιάνης.

Очевидно Γρααιοι трябва да влезе в тракийската ономастика още за V в. пр. н. е.

Корекцията на етнонима води до преразглеждане на неговата (не задължително на племето-носител!) локализация.

От пръв поглед се вижда, че Стефан Византийски в 268 в двойно греши и този текст е неизползуваем. По-достоверното е, че през 429 г. пр. н. е., по време на похода на Ситалк, Струма тече през земите на граите, а през втората половина на IV в. пр. н. е. — реката Понт тече през земите на аграите или агриеите. Понт носи черни камъни, които горят добре, ако се поръсят с вода, и издават нетърпима миризма; това са антрацитовите въглища. Понт се идентифицира обикновено със Струмица, десен приток на Струма, и тази идентификация на Киперт се приема от издателите на *Изворн*, 123 с бел. 28; *Геров*, Проучвания I, 161, я идентифицира със Струмешница като гранична река между медите на север и синтите на юг по течението на Струма. Идентификацията произтича от текста на Псевдо-Аристотел, според който именно Понт тече между синтите и медите (прил. II 19).

В такъв случай обаче Понт ще тече през земите на аграите или на агриеите с обща посока запад — изток до вливането си в Струма. Тогава етнонимът, с повредената си вече форма, ще се появи между средните течения на Вардар и на Струма, т. е. вероятно по̀ на юг и по̀ на запад от Тукидидовата локализация. Изместването е възможно като резултат на военнополитическите изменения в живота на вардаро-струмските племена през IV в. пр. н. е. (*Фол* ТБ, 68) и се подкрепя от *Arrian.* Anab. I 5, 1 за агрианите на цар Лангар, които били партньори на Филип II и на Александър.

270 а (*I 43*); *270 b* (*I 44*); *270 c* (*I 45*); *270 d* (*I 46*). Четирите фрагмента са поставени в двадесета (и след двадесета) книга на „История на Филип". Датират се във и след 351/350 г. пр. н. е., но датировката и тук е без значение.

Изворът е таумасиологическата устна традиция, потвърдена от Псевдо-Аристотел (прил. II 20).

Локализацията на мястото е невъзможна, но тъй като сведенията на Псевдо-Аристотел от таумасиологическо естество са почти без изключение за Югозападна Тракия, то изворът (кладенчето) в Киклопс може общо да се постави там. Сигурността се повишава от епиграфски засвидетелствуваното лично име Κυχρις от Тасос, което *Detschew*, 272, правилно свързва с формата Cichri/Cychri и с името на хероса Κυχρευς у *Strab.* IX 1, 9: първоначално това е и името на Саламин. Затова толкова повече с странно, че *Detschew*, 247, като използува данните от четирите фрагмента с техните разночетения, въвежда племе Cichri/Cyhchri с неизвестно местонахождение, вместо да се задоволи с хидронима (у *Vitruv.* VIII 3, 15, е lacus). Племе с подобно име няма. Другите форми са очевидно неприемливи.

302 (*I 47*). Фрагментът е от двадесет и пета книга на „История на Филип". Датира се след 353/352 до към 348 г. пр. н. е., но датировката е без значение.

Конектурата на Шмидт Βισσυρας/Βισυρας трудно може да се приеме вместо Βιστρας у Хезихий (прил. II 21), от което *Detschew*, 72, правилно оформя Βιστυρας.

304 (*I 48*). Фрагментът е колебливо отнесен от Якоби към пета книга. Датировката е без значение.

Глосата е най-вероятно тракийска (*Detschew*, 179—180).

307 (*I 49*). Фрагментът е най-вероятно от първа книга на „История на Филип" независимо от конектурата на Блас, т. е. от 359/358 г. пр. н. е. Текстът е много несигурен. Той предава известните от *Dem.* XXIII 169—170, събития около смъртта на Котис и убийството на Милтокит (*Фол* ТБ, 167). Новото е, че Милтокит е съдействувал на Котисовите убийци с наемници и че бащата на Хераклид и на Питон е някой си Архелай. Във фрагмента се появява благодарение на конектурата на Блас и името на Смикитион, този, който е предал Милтокит на Харидем.

Сведението не е въвеждано досега в научно обращение и се допълва от фрагменти на Анаксимен (*FGrHist* I 72 F 5—6).

310 (*I 50*). Фрагментът е най-вероятно от първа книга на „История на Филип", където е било въведението в тракийската политическа история, и се датира в 359 г. пр. н. е., макар че е екскурс.

Сведението се отнася за първия Терес, бащата на Ситалк, както е изяснено в литературата (*Фол* ПИТ, 140; ср. *FGrHist* I 2 BC, 394). Изворът е устното предание за одриската династия.

349 (*I 51*). Фрагментът на Теопомп е само за подземните зърнохранилища; този на Софокъл е *Soph.* fr. 254 Nauck². Те се срещат освен в Тракия и в Кападокия, Испания, Африка и другаде.

Изворът е устната традиция за тракийския бит.

Тракийският произход на глосата е съмнителен (*Detschew*, 449); имената на селищата са разисквани при фрагменти 83 и 220 (I 10 и 34).

360 (I *52*). Фрагментът е поставен в четиридесет и седма (?) книга на „История на Филип", при което се датира в 340/339 г. пр. н. е.; основанието

на Якоби е вероятната му връзка с разказа за военните действия срещу Перинт и Византион и срещу Атей.

Изворът са донесенията на Филиповата свита.

Локализацията е невъзможна.

Името е тракийско (? — *Detschew*, 6—7).

375 (*I 53*). Фрагментът е поставен в двадесета (и следващи) книга на „История на Филип", при което се датира в 351/350 г. пр. н. е.; не е изключено обаче да е от 356 г. пр. н. е., т. е. от времето на кампанията срещу Амфипол и Халкидика.

Изворът са донесенията на Филиповата свита.

Локализацията е невъзможна.

Името е тракийско (? — *Detschew*, 458).

378 (*I 54*). Фрагментът е поставен в „Гръцка история"; не може да бъде датиран.

Понеже името на мястото не принадлежи на перото на Теопомп, а разночетенията па етнонима поставят под съмнение целия текст на Стефан Византийски, трудно е да се каже нещо с по-голяма увереност за извора и локализацията на местното и на племенното название. Ако Теопомп действително е споменал трерите или трарите (??), това ще бъде единственият пасаж между *Thuc.* II 96, 4 и *Strab.* I 3, 18; I 3, 21, където племето вече неочаквано се обединява с кимерийците за нахлуването в Мала Азия; коментарът на Страбон е недоказуем.

Името е тракийско (*Detschew*, 521—522).

388 (*I 55*). Фрагментът е най-вероятно от „Гръцка история"; не може да се датира.

На Теопомп принадлежи второто изречение, но Страбоновата редакция не е изключена. При това положение може да се приеме, че изворът е митографска версия.

Сведението свързва мариандините с витините, а присъствието им в Пафлагония е съобщено от Хекатей (*FGrHist* 1 F 198).

390 (*I 56*). Фрагментът е най-вероятно от „Гръцка история" и се отнася за събитията от 410 г. пр. н. е. в Тракийския Херсонес.

Изворът е традиционното препредаване на топографията и фортификациите на Сест.

ФРАГМЕНТИТЕ НА ТЕОПОМП — СТАРОГРЪЦКИ ТЕКСТ

(Редът, номерацията и правописът са
по FGrHist 2 B, 115)

I

15 (S. 538): *Steph. Byz.* s. (349, 18):

Κάλπη*· πόλις Βιθυνῶν· Θεόπομπος η Ἑλληνικῶν.

* κάλπη ο. — αι R κάλπαι VP Κάλπας?

2

16 (S. 538): *Steph. Byz.* s. (406, 1):

Λαδεψοὶ καὶ Τρανιψοί*· ἔθνη Θυνῶν**· Θεόπομπος η*** Ἑλληνικῶν.

* λάδεψοι RV τράνιψοι R
** ἐθνιβιθυνῶν P
*** ὀγδόωι ALD N (?) RVP

3

31 (S. 542—543): *Athen.* XII 42, p. 531 e — 532 a:

ἐν δὲ τῇι α̅ Φιλιππικῶν Θεόπομπος περὶ Φιλίππου λέγων φησίν· „καὶ τριταῖος εἰς Ὀνόκαρσιν ἀφικνείται, χωρίον τι τῆς Θράικης ἄλσος ἔχον πολύ κατεσκευασμένον καλῶς καὶ πρὸς τὸ διαιτηθῆναι* κεχαρισμένον ἄλλως τε καὶ τὴν θερινὴν ὥραν. ἦν γὰρ καὶ τῶν ὑπὸ Κότυος προκριθέντων, ὃς ἁπάντων τῶν βασιλέων τῶν ἐν τῆι Θράικηι γεγενημένων μάλιστα πρὸς ἡδυπαθείας καὶ τρυφὰς ὥρμησε, καὶ περιὼν τὴν χώραν ὅπου κατίδοι τόπους δένδρεσι συσκίους καὶ καταρρύτους ὕδασι τούτους κατεσκεύασεν ἑστιατόρια·** καὶ φοιτῶν εἰς ἑκάστους ὁπότε τύχοι θυσίας τε τοῖς θεοῖς ἐποιεῖτο καὶ συνῆν μετὰ τῶν ὑπάρχων, εὐδαίμων καὶ μακαριστὸς ὢν ἕως εἰς τὴν Ἀθηνᾶν καὶ πλημμελεῖν ἐπεχείρησεν". διηγεῖται τε ἑξῆς ὁ συγγραφεὺς ὅτι δεῖπνον κατεσκεύασεν ὁ Κότυς ὡς γαμουμένης αὐτῶι τῆς Ἀθηνᾶς καὶ θάλαμον κατασκευάσας ἀνέμενεν μεθύων τὴν θεόν. ἤδη ἡ θεὸς εἰς τὸν θάλαμον· ἀφικομένου δ'ἐκείνου καὶ εἰπόντος μηδένα εἶναι ἐν τῶι θαλάμωι, τοξεύσας τούτον ἀπέκτεινεν καὶ ἄλλον δεύτερον ἐπὶ τοῖς

αὐτοῖς, ἕως ὁ τρίτος συνεὶς παραγενομένην*** ἔφη πάλαι τὴν θεὸν αὐτὸν ἀναμένειν. ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτος ποτε καὶ ζηλοτυπήσας τὴν αὑτοῦ γυναῖκα**** ταῖς αὑτοῦ χερσὶν ἀνέτεμε τὴν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος.

* ἐνδιαιτηθῆναι MEINEKE
** ἑστιατόρια E i — A
*** παραγενομένην KAIBEL παραγενόμενος AE
**** γυναῖκα, ἐξ ἧς αὐτῶι ἦν τέκνα HARP ς. Κότυς

4

32 (S. 543): *Steph. Byz.* s. (455, 1):
Μόκαρσος·* Θράικης χωρίον· Θεόπομπος ἀ τῶν** Φιλιππικῶν.

* μόκαρος R
** τῶν OM R

5

38 (S. 543): *Athen.* XI 51, p. 476 d — e:
τοὺς δὲ Παιόνων βασιλεῖς φησι Θεόπομπος ἐν δευτέραι Φιλιππικῶν, τῶν βοῶν τῶν παρ᾽αὐτοῖς γινομένων μεγάλα κέρατα φυόντων, ὡς χωρεῖν τρεῖς καὶ τέτταρας χόας, ἐκπώματα ποιεῖν ἐξ αὐτῶν, τὰ χείλη πεμαργυροῦντας καὶ χρυσοῦντας.

6

43 (S. 544): *Harpokr.* s.:
Δάτος·* πόλις ἐστι Θράικης σφόδρα εὐδαίμων· ἀπὸ ταύτης γοῦν ἐλέγετό τις καὶ παροιμία „Δάτος ἀγαθῶν". δεδηλώκασι δὲ περί τε αὐτῆς καὶ τῆς παρακειμένης χώρας ὁτὲ δὲ τὴν Δάτον θηλυκῶς, ὡς ἀεὶ Ἔφορος ἐν τῆι δ (70 F 37)· ἅπαξ δ᾽ἀρσενικῶς τὸν Δάτον Θεόπομπος γ Φιλιππικῶν. μετωνομάσθη** *μέντοι ἡ πόλις τῶν Δατηνῶν ⟨Φίλιπποι*** ⟩. Φιλίππου τῶν Μακεδόνων βασιλέως κρατήσαντος αὐτῆς, ὡς Ἔφορος τε φησι καὶ Φιλόχορος ἐν τῆι ε.

* Ἔάτος EPIT Δατός HARP
** μετωικίσθη A SCHAEFER II 25, 2
*** ⟨Φίλιπποι⟩ GRONOV

7

44 (S. 544): *Steph. Byz.* s. (295, 1):
Ζειρενία·* πόλις Θράικης· Θεόπομπος Φιλιππικῶν γ.

* ζειρινία VP ζηρηνία R

8

51 (S. 545): *Harpokr.* s.:
Ἠιών*· ..... Θεόπομπος δ᾽ἐν τῆι δ φησὶν ὡς Ἀθηναῖοι ἐκβαλόντες ἐκ Ἠιόνος Ἀμφιπολίτας κατέσκαψαν τὸ χωρίον**.

* ἠών EPIT A
** τὸ χωρίον: τὴν πόλιν C

75 a (S. 550—551): *Athen.* II 23, p. 45 c:
Ἡλιόδωρος (III) δέ φησι τὸν Ἐπιφανῆ Ἀντίοχον, ὃν διὰ τὰς πράξεις Πολύβιος (XXVI 1 BM) Ἐπιμανῆ καλεῖ, τὴν κρήνην τὴν ἐν Ἀντιοχείαι κεράσαι οἴνωι, καθάπερ καὶ τὸν Φρύγα Μίδαν φησὶ Θεοπόμπος, ὅτε ἐλεῖν τὸν Σιληνὸν ὑπὸ μέθης ἠθέλησεν· ἔστι δέ ἡ κρήνη, ὡς φησι Βίων (14 F 3), μέση Μαιδῶν* καὶ Παιόνων Ἶννα καλουμένη.

* Μαιδῶν CASAUBONUS μήδων CE

10

83 (S. 554): *Steph. Byz.* s.
Δρόγγιλον· χωρίον Θράικης·* Θεόπομπος Φιλιππικῶν 0.

* Θράικης HOLSTE θετταλίας RVP

11

84 (S. 554): *Steph. Byz.* s. (400, 10):
Κῶβρυς, πόλις Θράικης. Θεόπομπος Φιλιππικῶν 0.

12

101 (S. 557—558): *Harpokr.* s.:
Ἀμάδοκος·... δύο γεγόνασιν οὗτοι, πατὴρ καὶ υἱός, ὃς καὶ Φιλίππωι* συμμαχήσων ἦλθεν εἰς τὸν πρὸς Κερσοβλέπτην πόλεμον. ἀμφοτέρων μέμνηται Θεόπομπος ἐν τῆι ια τῶν Φιλιππικῶν.

* ὃς Φιλ. A

13

103 (S. 558—559): *Phot.* Bibl. 176, p. 120 a 14:
...(15) καὶ περὶ Μόψου τοῦ μάντεως* καὶ τῶν θυγατέρων Ῥόδης καὶ Μηλιάδος** (?) καὶ Παμφυλίας, ἐξ ὧν ἥ τε Μοψουεστία καὶ ἡ ἐν Λυκίαι Ῥόδια καὶ ἡ Παμφυλία*** χώρα τὰς ἐπωνυμίας ἔλαβου.

* Μαντοῦς V. WILAMOVITZ
** Μιλυάδος HOFER ROSCH. LEX. II 2630
*** Ῥοδία καὶ ⟨Μάλλος καὶ⟩ ἡ Παμφ. BOETHE BETHE GENETH GOTTING 39 καὶ ⟨Μιλύαι⟩ καὶ HOFER

14

110 (S. 561): *Suid.* s.:
Δούλων πόλις· [παροιμία*] ἐν Λιβύηι· Ἔφορος ε̄ (70 F 50). καὶ ἑτέρα ἱεροδούλων... ἔστι δὲ καὶ ἐν Κρήτηι Δουλόπολις, ὡς Σωσικράτης ἐν τῆι α τῶν Κρητικῶν (III). ἐστοι δέ τις περὶ Θράικην Πονηρόπολις, ἣν Φίλιππόν φασι συνοικίσαι, τοὺς ἐπὶ πονηρίαι διαβαλλομένους αὐτόθι συναγαγόντα, συκοφάντας, ψευδομάρτυρας καὶ τοὺς συνηγόρους καὶ τοὺς ἄλλους πονηροὺς ὡς δισχιλίους, ὡς Θεόπομπος ἐν ιγ τῶν Φιλιππικῶν φησιν.

* [παροιμία] BERNHARDY

15

125 (S. 565): *Steph. Byz.* s. (572, 16):
Σίρρα*· πόλις Θράικης· Θεόπομπος ἐν Φιλιππικῶν κ̄**.

* σιρρά RVP
** κ̄ RP ἡ V

16

126 a (S. 565): *Athen.* IX 63, p. 401 a — b:
Θεόπομπος δ'ἐν τῆι κ̄ τῶν Ἱστοριῶν περὶ τὴν Βισαλτίαν φησὶ λαγωοὺς γίγνεσθαι δύο ἤπατα ἔχοντας. — AELIAN. NA V 27. GELLIUS XVI 15, 1.

17

126 b (S. 565): *Steph. Byz.* s. (170, 16):
Βισαλτία· πόλις καὶ χώρα Μακεδονίας . . . περὶ* ταύτην** οἱ λαγοὶ σχεδὸν πάντες ἁλίσκονται δύο ἤπατα ἔχοντες, ὡς Θεόπομπος ἱστορεῖ καὶ Φαβωρῖνος (IV).

* παρὰ R
** ταύτης V

18

139 (S. 568): *Athen.* X 60, p. 442 e-f:
Θεόπομπος δ'ἐν τῆι δευτέραι καὶ εἰκοστῆι περὶ Χαλκιδέων ἱστορῶν τῶν ἐν Θράικηι φησίν· „ἐτύγχανον γὰρ τῶν μὲν βελτίστων ἐπιτηδευμάτων ὑπερορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς πότους καὶ ῥαιθυμίαν καὶ πολλὴν ἀκολασίαν ὡρμηκότες ἐπιεικῶς."

19

140 (S. 568): *Harpokr.* s.:
Θέρμαν· .... Θράικον τοῦτό ἐστι πόλισμα, ὡς καὶ Θεόπομπος ἐν κ̄β̄ φησίν.

20

141 (S. 568): *Steph. Byz.* s.:
Χυτρόπολις· Θράικης χωρίον. Θεόπομπος Φιλιππικῶν εἰκοστῶι δευτέρωι· „παρῆλθεν εἰς Χυτρόπολιν* χωρίον** ἀπωικισμένον*** ἐξ Ἀφύτεως." τὸ ἐθνικὸν ἐξῆς ἐπάγει· „εἰσδεξαμένων δὲ τῶν Χυτροπολιτῶν**** αὐτόν."

* εἰς Χυτρόπολιν BÖHNECKE ἡ Χυτρόπολις STEPH
** χωρίον R χώρα VP
*** ἀπωικισμένη V
**** τῶν Χυτροπολιτῶν XYLANDER τὸν χυτροπολίτην STEPH

21

142 (S. 568): *Steph. Byz.* s. (312, 13):
Θέστορος· .... πόλις Θρᾴκης. Θεόπομπος κβ.

22

144 (S. 569): *Steph. Byz.* s.:
Αἰόλειον*· τῆς Θρᾴκης χερρονήσου πόλις. Θεόπομπος ἐν Φιλιππικῶν κγ· „+ἐπορεύθην εἰς πόλιν Αἰόλειον** τῆς Βοττικῆς*** μὲν οὐσαν, πολιτευομένην δὲ μετὰ τῶν Χαλκιδέων."

* αἰώλειον R^1 (R^2?) αἰώλιον VP
** αἰόλιον R
*** Βοττικῆς MEINEKE Ἀττικῆς STEPH

23

145 (S. 569): *Steph. Byz.* s. (185, 7):
Βρέα· πόλις* ⟨Θράικης⟩**, εἰς ἣν ἀποικίαν ἐστείλαντο Ἀθηναῖοι. τὸ ἐθνικὸν εἶδει Βρεάτης. ἔστι δὲ Βρεαῖος παρὰ Θεοπόμπωι κγ.

* πόλις OM P
** ⟨Θράικης⟩ MEINEKE

24

147 (S. 569): *Steph. Byz.* s. (136, 1):
Ἄσσηρα· οὐδετέρως· πόλις Χαλκιδέων. Θεόπομπος κδ.

25

152 (S. 569): *Steph. Byz.* s. (453, 11):
Μίλκωρος· *Χαλκιδικὴ πόλις ἐν Θράικηι. ὁ πολίτης Μιλκώριος. Θεόπομπος κε Φιλιππικῶν.

* ID. S. Μιάκωρος

26

160 (S. 570): *Steph. Byz.* s. (107, 5):
Ἄπρος. θηλυκόν· πόλις Θρᾴκης. Θεόπομπος κσ· „τοῦ δ'Αντιπάτρου διατρίβοντος περὶ τὴν Ἄπρον."

27

161 (S. 570—571): *Harpork.* s.:
Δρῦς*. ... πόλις ἐν Ἠπείρωι. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα ἐν Θράικηι ... ταύτην Θεόπομπος ἐν κς φησὶν ὑπὸ Ἰφικράτους κατοικισθῆναι.

28

177 (S. 573): *Steph. Byz.* s. (441, 19):
Μελανδία· χώρα+Σικυωνίας*. Θεόπομπος λγ **Φιλιππικῶν.

* Σικυωνίας: Σιθωνίας P_p (E CONI. S. XEN. ANAB. VII 2,32)
** ιγ̄ R κγ̄ JAC.

30

214 (S. 581): *Steph. Byz.* s. (296, 16):
Ζηράνιοι· ἔθνος Θράικης. Θεόπομπος με̄*.

* κε̄ ALD EDD

30

216 (S. 581): *Athen.* XIV 24, p. 627 d—e:
Θεόπομπος δ' ἐν τεσσαρακοστῇι ἕκτηι τῶν Ἱστοριῶν „Γέται" φησί „κιθάρας ἔχοντες καὶ κιθαρίζοντες τὰς ἐπικηρυκείας ποιοῦνται."

31

217 (S. 581): *Pap. Ryland* I 19:
[τάδε ἔνεστι]ν ἐν τῆι ἑβδόμ[ηι καὶ τεσσαρακο]στῆι τῶν Θεοπόμ[που Φιλιπ]πικῶν· [τοῦ πρὸς Φίλι]ππον πολέμου [Ἀθηναίοι]ς ἀρχή· καὶ Περίν[θου καὶ Βυζα]ντίο[υ πολιο]ρ[κία]****// Θραικῶν** τῶν Τετρ[αχωριτῶν] καλουμένων· Ἀνγισσοῦ Θραικίας [πόλεως ὑ]π' Ἀντιπάτρου κα[τὰ κράτος ἃ]λωσις· Ἀντιπάτρωι κα[ὶ] Παρ[μενίωνι] περὶ τοὺς Τετραχωρ[ίτας οὖσι ἃ ἔγρ]α[ψε]*** Φίλιππ[ος . . .]τῶν [. . .] παν***

* πολιορ[κία ὑπὸ Φιλίππου HUNT πολιορ[κηθέντων BILABEL
** [ἀπόστασις] Θραικῶν HUNT
*** ἔγραψε BILABEL

32

218 (S. 581): *Steph. Byz.* s.:
Ἀγησσός·* πόλις Θράικης, ὡς Θεόπομπος ἐν μ̄ζ̄.

* Ἀγησσὸς ((INTER Ἀγγελὴ ET Ἅγιον) Ἀγγισσὸς (F 217) GRENFELLHUNT AGASSAE (LIVIUS XLIV 7,5; XLV 27,1)

33

219 (S. 581): Steph. Byz. s. (137, 14):
Ἀστακός*· πόλις Βιθυνίας . . . ἔστι καὶ χώρα Βυζαντίων, ὡς Θεόπομπος ἐν μ̄ζ̄.

* BERKEL: Ἀσταί, ἔθνος Θράικης; MEINEKE: τὸ κτητικὸν Ἀστικὸς· καὶ Ἀστικὴ [ἔστι καὶ] χώρα Β., ὡς Θ.

34

220 (S. 581): *Harpokr.* s.:
Καβύλη· Δημοσθένης ἐν η̄ Φιλιππικῶν (VIII 44). χωρίον ἔστι τῆς Θράικης, ὡς φησι Θεόπομπος τε ἐν μ̄ζ̄ καὶ Ἀναξιμένης ἐν η̄ Φιλιππικῶν (72, F712).

35

221 (S. 582): *Steph. Byz.* s. (217, 21):
Δανθαλῆται*· ἔθνος Θράικικον. Θεόπομπος μη.

* δαθαλῆται R δαιθαλῆται V δαιδαλῆται P

36

223 (S. 582): *Steph. Byz.* s. (442, 13):
Μελινοφάγοι· ἔθνος Θράικης. Ξενοφῶν ἐν Ἀναβάσεως ζ (5, 7) καὶ Θεόπομπος ἐν τῶι μθ.

37

226 (S. 585): *Steph. Byz.* s.:
Καρός κῆποι· χωρίον Θράικης. Θεόπομπος ν*. τὸ ἐθνικὸν Καροκηπίτης, ὡς αὐτός.

* ν RPV (?).

38

237 a (S. 587): *Athen.* III 12, p. 77 d — e:
ὁ Θεόπομπος δὲ ἐν τῆι πεντηκοστῆι τετάρτηι τῶν Ἱστοριῶν κατὰ τὴν Φιλίππου φησιν ἀρχὴν περὶ τὴν Βισαλτίαν καὶ Ἀμφίπολιν καὶ Γραισγωνίαν* τῆς Μακεδονίας ἔαρος μεσοῦντος** τὰς μὲν συκᾶς σῦκα, τὰς δ'ἀμπέλους βότρυς, τὰς δ'ἐλαίας ἐν ὧι χρόνωι βρύειν εἰκὸς ἦν αὐτας ἐλαίας ἐνεγκεῖν, καὶ εὐτυχῆσαι πάντα Φίλιππον.

* Γραιστωνίαν A Γραστωνίαν CE (?)
** μεσοῦντος COBET μέσου ὄντος ACE

39

237 b (S. 587): *Steph. Byz.* s.:
Γαστρωνία· *χώρα Μακεδονίας. Θεόπομπος νδ.**

* COR. Γραστωνία
** νδ R κδ VP

40

266 (S. 593): *Antigon.* Hist. mir. 14:
Θεόπομπος δέ φησιν κατά τοὺς ἐν Θράικηι Χαλκιδεῖς εἶναι τινα τόπον τοιοῦτον, εἰς ὃν ὅ τι μὲν τῶν ἄλλων ζώιων εἰσέλθηι, πάλιν ἀπαθὲς ἀπέρχεται, τῶν δὲ κανθάρων οὐδεὶς διαφεύγει, κύκλωι δὲ στρεφόμενοι τελευτῶσιν* αὐτοῦ· διό δὴ καὶ τὸ χωρίον ὀνομάζεσθαι Κανθαρόλεθρον.**

* λιμῶι τελευτῶσιν PS. — ARIST., DE MIRAB. AUSCULT. 120
** κανθαρώλεθρον STRAB. VII FR. 30, CF. PS. — ARIST. L. C.

41

268 a (S. 593—594): *Antigon.* Hist. Mir. 136:
περὶ δὲ τὴν τῶν Ἀγρι ‹έ›ων* Θραικῶν χώραν φησὶν (3. Καλλίμαχος

ἱστορεῖ Θεόπομπον) ποταμὸν προσαγορευόμενον Πόντον καταφέρειν λίθους ἀνθρακώδεις, τοὺτους δὲ κάεσθαι μέν, πᾶν δὲ τοὐναντίον πάσχειν τοῖς ἐκ τῶν ξύλων ἀνθρακευομένοις· ὑπό μὲν γὰρ τῶν ῥιπίδων πνευματιζομένους σβέννυσθαι, τῶι δὲ ὕδατι ῥαινομένους βέλτιον κάεσθαι, τὴν δ'ὀσμὴν αὐτῶν οὐδὲν ὑπομενεῖν ἑρπετόν.

* Ἀγριέων VEL Ἀγραίων SALMASIUS ἀγρίων ANT ἀγριστίων (ET — νσιων?) EXC. VAT. Ἀγριῶν O SCHNEIDER Ἀγριᾶνες STRAB. VII 5,11

42

268 b (S. 594): *Steph. Byz.* s.:
Ἀγρίαι· ... ἔθνος Παιονίας μεταξὺ Αἵμου καὶ Ῥοδόπης, παρὰ Πολυβίωι (XVIII 5, 8) δὲ διὰ τοῦ α ... λέγονται καὶ Ἀγράιοι* τετρασυλλάβως καὶ Ἀγριεῖς**, ὡς Θεόπομός.

* ἀγραῖοι RV
** ἀγραιεῖς R¹

43

270 a (S. 594): *Antigon.* Hist. mir. 141:
Θεόπομπον δὲ φησιν (SC. Καλλίμαχος) γράφειν τῆς* μέν ἐν Κίγχρωψιν** (SC. κρήνης) τοῖς Θράιξιν τὸν ἀπογευσάμενον τελευτᾶν εὐθύς.

* τῆς WE τὴν ANT
** Κίγχρωψιν SYLBURG κιγχρωψωσιν ANT (Χρωψὶ B CYCHRI? D Κύκλωψι ARIST., DE MIRAB. AUSCULT. 121 CHROBSI VITRUV. VIII 3,15) Κύχρωψι BENTHLEY Κύχροις ἢ Χρωψὶν (C) MEURSIUS

44

270 b (S. 594): *Parad. Vat. Rohd.* 39:
Θεόπομπος κρήνην ἐν Θράικηι λέγει εἶναι, ἐξ ἧς οἱ λουσάμενοι* μεταλλάττουσι τὸν βίον.

* (Non solum qui biberunt moriuntur, sed etiam qui laverint. (VITRUV.)

45

270 c (S. 594): *Parad. Florent.* 15:
Θεόπομπος ἱστορεῖ κρήνην ἐν Χρωψὶ τῆς Θράικης, ἐξ ἧς τοὺς λουσαμένους παραχρῆμα μεταλλάσειν.

46

270 d (S. 594): *Plin.* NH XXXI 27:
necari aquis Theopompus et in Thracia apud Cychros* dicit.

* cychros d chucros E cicros RELL

47

302 (S. 600): *Hesych.* s.:
Βισύρας· ἥρως Θραῖξ. Θεόπομπος δὲ Χερσοννησίτην* λέγει [Βισσύρας]**.

* Χερσοννησίτην MUSURUS χέρσαννισυτην HES.
** [Βισσύρας] M SCHMIDT Βισσύραν MUSURUS

48

304 (S. 600): *Hesych.* s.:
ζευρά· οἱ μὲν εἶδος χιτῶνος, οἱ δὲ ζώνην. βέλτιον δὲ ἄλλο τι ἐπιβόλαιον κατὰ τῶν ὤμων φορούμενον, ἐοικὸς ἐφαπτιδι· καὶ Ἡρόδοτος μαρτυρει ἐν $\overline{ζ}$* (69; 75) καὶ Θεόπομπος ὁ Χῖος.

* ἐν $\overline{ς}$ SCHOW ενζα HES.

49

307 (S. 601): *Lexic. in Demosth. Aristocr.* (P Berol. 5008) A 1:
ὅτι δὲ ἀπέσ[τη (SC. Μιλτοκύθης) Κότυ]ος Φιλόχορος (III) δεδήλωκεν ἐν τῆι $\overline{ε}$ τῆς Ἀ[τθίδος. ὅτι] δὲ ὑπὸ Κερσοβλέπτου ἁλοὺς Μιλτοκύ[θης ἐτελεύτησ]εν, φη]σὶ καί] Θεόπομπος [ἐν τῆι*** τῶν Φιλιππικῶν λέγων οὕτως]· „ὁρμώμενος δ'ἐκ τῆς πό[λ]εως ... ξενολογήσας διὰ τοῦ Ἡρακλείδ[ο]υ [καὶ Π]υθ[ωνος] τῶν Ἀρχελάου παίδων, [τὸ] μὲν πρ[ῶτον ἐ]κράτει τῶι πολέμωι καὶ [τ]ῷν ἐπι [....ἐλα]βεν*** καὶ τὴν χώραν ἐπέδ[ρ]αμεν κακοπ [οιῶν καὶ] πορθῶν ἅπασαν τ[....] πρ ... ἐν [...Σμι] κυθ ⟨ί⟩ωνος στρατιώτας ... ωρ ... [λα]βεῖν καὶ**** ω [...] του ... τρω ... ἀ[π]ῆχθαι (?) πρὸς τὸν Κερσο[βλέπ]την ἀνδρ[α]καὶ π.

* FRAGM. ERG. BLASS
** ἐν τῆι $\overline{ια}$ BLASS
*** ἐπὶ [Θράικης τιν' ἐλα] βεν? DIELS—SCHUBART ἐπὶ θαλάττης εἵρξεν BLASS
**** ε.. α προδοθὲν [τα ὑπὸ τ]οῦ [Σμι]κυθ ⟨ί⟩ωνος στρατιῶται ..[δ]ῶρα πα ... κε ... [λα]βεῖν καὶ ἀνοῦειν (?) BLASS — Σμικ. IN DEM. XXIII 169.

50

310 (S. 601): [*Lukian*] Macrob. 10:
Τήρης δὲ Ὀδρυσῶν βασιλεύς, καθὰ φησι Θεόπομπος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν ἐτελεύτησεν.

51

349 (S. 609): *Schol. Demosth.* Ol. VIII 45:
οὐ γὰρ οὕτω γ'εὐήθης οὐδεὶς ὅς ὑπολαμβάνει τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράικηι κακῶν — τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι Δρόγγιλον (F 83) καὶ Καβύλη (F 220) καὶ Μάστειραν ... — τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν ... τῶν δ'Ἀθηναίων λιμένων ... οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐᾶσειν ἔχειν, ὑπερ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θραικίοις σιροῖς ἐν τῶι βαράθρωι χειμάζειν] σιροῖς· τὰ κατάγεια· Θεόπομπος καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰνάχωι (F 254 N²) „σιρὸι κριθῶν".

52

360 (S. 611): *Steph. Byz.* s. (27, 14):
Ἀδράνη· πόλις Θράικης*, ἡ μικρὸν ὑπὲρ τῆς Βερενίκης κεῖται**, ὡς Θεόπομπος.

* θραικικὴ P
** κετῖα OM V

53

375 (S. 612): *Steph. Byz.* s. (574, 17):
Σκίθαι*· πόλις Θράικης πλησίον Ποτιδαίας. τὸ ἐθνικὸν Σκιάθιος**, ὡς φησι Θεόπομπος.

* Σκίθαι ((INTER Σκιάς ET Σκίδρος) CORR.?
** Σκιάθιος RVP Σκιταῖος EDD

54

378 (S. 612): *Steph. Byz.* s. (634, 3):
Τρῆρος· χωρίον Θράικης. καὶ Θρῆρες Θραίκιον ἔθνος... Θεόπομπος Τρᾶρας αὐροὺς καλεῖ*.

* Θ. — καλεῖ S. Τρῆχις RVP, TRANSP. XYLANDER τράρας P

55

388 (S. 614): *Strab.* XII 3, 4:
τίνες δὲ καὶ πόθεν (SC. Μαριανδυνοί), οὐδὲν* εἴρηται· οὐδέ διάλεκτος ουδ'ἄλλη διαφορά ἐθνικὴ περὶ τοὺς ἀνθρώπους φαίνεται, παραπλήσιοι δ'εἰσὶ τοῖς Βιθυνοῖς· ἔοικεν οὖν καὶ τοῦτο Θράικιον ὑπάρξαι τό φῦλον. Θεόπομπος δέ Μαριανδυνόν φησι μέρους** τῆς Παφλαγονίας ἄρξαντα ὑπό πολλῶν δυναστευομένης, ἐπελθόντα τὴν τῶν Βεβρύκων κατασχεῖν, ἣν δ'ἐξέλιπεν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ καταλιπεῖν.

* οὐδενί MEINEKE
** μέρους E μέρος CETT

56

390 (S. 614): *Strab.* XIII 1, 22:
περὶ δε Σηστοῦ καί τῆς ὅλης Χερρονήσου προείπομεν ἐν τοῖς περὶ τῆς Θράικης τόποις. φησὶ δέ τὴν Σηστόν Θεόπομπος βραχεῖαν μέν, εὐερκῆ δέ· καί σκέλει διπλέθρωι συνάπτειν πρὸς τὸν λιμένα, καί διά ταῦτ'οὖν καὶ διά τὸν ῥοῦν κυρίαν εἶναι τῶν παρόδων.

ОТКЪСИ ОТ АНТИЧНИ АВТОРИ КЪМ ФРАГМЕНТИТЕ

(по реда на въвеждането им в изложението)

1. Xen. Anab. VI 4, 1: ... τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ὃ καλεῖται Καλπῆς λιμήν.
2. FGRHIST I, FR. 166 = HEROD. II 937, 10 L: μετὰ δὲ Βόρυζα πόλις Περσέων, μετὰ δὲ Θυνίας.
3. Harpokr. S.: Κότυς· οὗτος ἤρξη τῆς Θράικης ἔτη κδ· διῆγε δὲ τὰ μὲν πρώτα ἐν τρυφαῖς καὶ ἡδυπαθείαις, ἔπειτα αὔξησιν λαμβανούσης αὐτῶι τῆς εὐπραγίας εἰς ὠμότητα καὶ ὀργὴν ἐξενέχθη, ὡς καὶ τὴν γυναῖκα, ἐξ ἧς αὐτῶι ἦν τέκνα, διέκοψε μέσην ταῖς αὑτοῦ χερσίν, ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος,
4. Diod. XVI 4, 2: ... εἰς τὴν Παιονίαν καὶ παρατάξει τοὺς βαρβάρους νικήσας ἠνάγκασε τὸ ἔθνος πειθαρχεῖν τοῖς Μακεδόσιν.
5. Appian. BC IV 439: οἱ δὲ Φίλιπποι πόλις ἐστίν, ἣ Δάτος ὠνομαζετο πάλαι καὶ Κρηνίδες ἐτὶ πρὸ Δάτου.
6. Strab. VII FR. 36: ... καὶ Δατηνῶν πόλις Νεάπολις καὶ αὐτὸ τὸ Δάτον.
7. Schol. ad Thuc. I 98, 1: ... ὅτι δύο Ἠιόνες εἰσὶν ἐν τῇ Θράκῃ, ἀλλ' ἡ μὲν λιμὴν τῆς Ἀμφιπολετος ἐστί ἧς νῦν λέγει, ἡ δὲ ἄλλη πόλις... ABFGN$_{02}$
8. Schol. ad Aeschin. II 81: Βυζάντιοι καὶ Περίνθιοι καὶ Ἀμάδοκος ὁ Θραίξ Κερσοβλέπτηι τῶι βασιλεῖ μέρους Θράικης ὑπὲρ ἀμφιλόγου χώρας ἐξηνέγκαντο πόλεμον, οἷς Φίλιππος συλλαμβανόμενος ἐπολέμησε Κερσοβλέπτην καὶ ἠνάγκασε τὴν τε ἀμφίλογον παρεῖ ναι τοῖς ἐγκαλοῦσι καὶ φιλίαν αὐτῶν καταστήσας ἐβεβαιώσατο τὸν βασιλέα, ὅμηρον παρ' αὐτοῦ λαβών τόν υἱόν· καὶ ἀπήγαγεν εἰς Μακεδονίαν.
9. Schol. ad Dion. Per. 850: ἡγούμενος δ'αὐτῶν Μόψος ἀφικνεῖται εἰς Κιλικίαν καὶ γήμας Παμφύλην τὴν Καββήρου θυγατέρα καὶ βασιλεύσας τὴν χώραν ἐκάλεσε Παμφυλίαν καὶ πόλιν ἔκτισε Μοψουεστίαν καλουμένεν.
10. Plut. de Cur. 10, P. 520 B: ... ὥσπερ ἡ πόλις, ἣν ἐκ τῶν κακίστων καὶ ἀναγωγοτάτων οἰκίσας ὁ Φίλιππος Πονηρόπολιν προσαγόρευσεν.
11. Strab. VII 6, 2: Ἄστον ἔθνος, ἐν ὧι πόλις Καλύβη, Φιλίππου... τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἱδρύσαντος...

12. Arist. de Mirab. auscult. 122: φασὶ δὲ καὶ ἐν τῇι Κραστωνίαι παρὰ τὴν Βισαλτῶν χώραν τοὺς ἁλισκομένους λαγὼς δύο ἥπατα ἔχειν· καὶ τόπον τινὰ εἶναι ὅσον πλεθριαῖον, εἰς ὃν τι ἂν εἰσέλθηι ζῶιον ἀποθνήσκει. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο αὐτόθι ἱερὸν Διονύσου...

13. Diod. XVI 53, 2: Φίλιππος... Μηκύβερναν... καὶ Τορώνην... διὰ προδοσίας παρέλαβεν, ἐπὶ δὲ ... Ὄλυνθον στρατεύσας μετὰ πολλῆς δυνάμεως τὸ μὲν πρῶτον νικήσας τοὺς Ὀλυνθίους δυσὶ μάχαις συνέκλεισεν εἰς πολιορκίαν, προσβολὰς δὲ συνεχεῖς ποιούμενος πολλοὺς τῶν ἀπέβαλεν ἐν ταῖς τειχομαχίαις κτλ.

14. Steph. Byz. 206, 5: ἔστι καὶ θηλυκῶς Γέτις· οὕτως γὰρ ἐκαλεῖτο ἡ γυνὴ τοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου (?)... νόμοι δὲ Γετῶν τὸ ἐπισφάγειν τὴν γυναῖκα τῶι ἀνδρί. καὶ ὅταν ἐπικηρυκεύωνται κιθαριζειν.

15. Polyaen. IV 4, 1: Ἀντίπατρος ἐν τῇι Τετραχωριτῶν στρατεύων... ταῦτα ἰδόντες οἱ Τετραχωρῖται καταπλαγήντες ἐξέλιπον τὸ χωρίον, ἀμαχεὶ δὲ Ἀντίπατρος ἐκράτησεν.

16. Strab. VII fr. 58 A: Τετραχωρῖται, οἱ Βεσσοί, ὡς Στράβων ἑβδόμη. οἵτοι λέγονται καὶ Τετράκωμοι.

17. Xen. Anab. VII 5, 7: ... ὑπὲρ Βυζαντίου Θραῖκες... ἐν δεξιαῖ ἔχοντες τὸν Πόντον διὰ τῶν Μελινοφάγων καλουμένων Θραικῶν.

18. Thuc. II 96, 3: ἀνίστη δὲ καὶ Ἀρριᾶνας καὶ Λαιαίους καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικὰ ὢν ἦρχη καί ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν μέχρι Γαραιίων* καὶ Λαιαίων Παιόνων καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ Σκόμβρου ὄρους διὰ Γραιίων** καὶ Λαιαίων ῥεῖ, οὗ ὠρίζατο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς Παίονας αὐτονόμους ἤδη.

* μέχρι Γραιίων καὶ Λαιαίων ABFMG (IN G γ . ραιίων: Inter γ et ρ una littera erasa), hanc lectionem accipit ROMILLY; μέχρι γὰρ Λαιαίων C, γρ(άφεται) A_1 B_1 F_1 M_1, Hanc lectionem accipiunt HUDE, JONES; μέχρι γὰρ Γραιίων καὶ Λαιίων K

** διὰ Γραιίων ABCEF, quod accipit ROMILLY; δὶὰ Γραιαίων M, δι Ἀγριάνων CLASSEN, laudent Hude, JONES.

19. Arist. de Mirab. auscult. 115: ... λέγεται δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν Σιντῶν καὶ Μαιδῶν χώραν καλουμένην τῆς Θράικης ποταμόν τινα εἶναι Πόντον προσαγορευόμενον.

20. Arist. de Mirab. auscult. 121: ἐν δὲ Κύκλωψι τοῖς Θραιξί, κρηνίδιον ἐστιν ὕδωρ ἔχον, ὃ τῆι μὲν ὄψει καθαρὸν καὶ διαφανὲς καὶ τοῖς ἄλλοις ὅμοιν, ὅταν δὲ πίηι τι ζῶιον ἐξ αὐτοῦ, παραχρῆμα διαφθείρεται.

21. Hesych. S.: Βίστρας· Θράικιον ὄνομα VEL Βιστύρας.

ПОПРАВКИ И ДОБАВКИ КЪМ ТРАКИЙСКИТЕ ЕЗИКОВИ ОСТАТЪЦИ ПО СВЕДЕНИЯТА НА ТЕОПОМП

Ἀδράνη, Ἀδρήνη ON (I 52). *Detschew*, 6—7: thrac. nom. Non accipio.
AGASSA ON (I 31). Accipio: thrac. nom.
Ἀστακὸς ON (I 33). *Detschew*, 32—33: thrac. nom. Non accipio.
Βισσύρας, Βισύρας PN (I 47). *Detschew*, 72: thrac. nom. Non accipio.
*Βυ-βερνα ON (I 9): Nom. thrac. (?).
Γρααιοὶ EN (I 42). Accipio: thrac. nom.
Δρύς ON (I 27). Accipio: thrac. nom.
Ζειρηνία ON (I 79). Detschew, 180: thrac. nom. Accipio.
Ἠιὼν ON (I 8). Accipio: thrac. nom.
Θέρμα, Θέρμη ON (I 18). Accipio: thrac. nom.
CICHRI, CYCHRI EN (I 46). *Detschew*, 247: thrac. nom. Non accipio EN.
Κρηνίδες ON (I 6). Accipio: thrac. nom.
Λαδεψοὶ EN (I 2). *Detschew*, 273: thrac. nom. Non accipio.
Νίψα ON (I 2). *Detschew* 332: thrac. nom. Non accipio.
Ὀνόκαρσις ON (I 3). *Detschew*, 343: thrac. nom. Accipio: μόκαρσος, μόκαρος.
Σκίθαι ON (I 53). *Detschew*, 458: thrac. nom. Non accipio.
Τρανιψοὶ EN (I 2). *Detschew*, 520: thrac. nom. Accipio: Νιψαῖοι

ETUDES DES SOURCES ECRITES GRECQUES SUR LA THRACE ANTIQUE. IV. THEOPOMPE: „HISTOIRE DE LA GRECE" ET „HISTOIRE DE PHILIPPE II [DE MACEDOINE]"

Alexandre Fol

(R é s u m é)

Les 56 fragments de Théopompe sont ci-dessus analysés à la base d'une recherche texte-critique, historico-géographique et linguistique; on a utilisé les données archéologiques là où elles étaient nécessaires pour compléter la reconstruction. L'ensemble est mis à la pointe pour la première fois dans la littérature sur la Thrace antique (avec des lectures différentes des textes), c'est qu'a provoqué de nombreuses corrections des noms de lieux, de noms de personnes et de noms de tribus thraces; on propose même 17 essais de précisions des restes de la langue des Thraces.

L'étude comprend aussi les textes des fragments en grec (supl. I), les textes grecs d'autres auteurs, encadrés dans l'analyse (supl. II) et les corrigenda de *D. Detschew* Die thrakischen Sprachreste. Wien, 1957.